

AB

36 $\frac{6}{6}$
216

3527

J. Horckel
~~100~~
K

E. o. 139⁸.

GALFRIDI DE VINOSALVO
**ARS
POETICA**

ANTE QVINGENTOS ANNOS
CONSCRIPTA

EX QVATVOR CODICIBVS
MANVSCRIPTIS, ET FRAG-
MENTIS IMPRESSIS,
CORRECTIOR EDITA

*ET PRAELECTIONIBVS PVBLICIS
SVBSTRVCTA*

A
POLYCARPO LEYSER

I. M. ET P. DOCTORE POESEOS PROF.
IN ACADEM. IVL. ORD.

HELMSTADII,
LITERIS PAVLI DIETERICI SCHNORRII,
ACAD. TYPOG.
ANNO MDCCXXIV.

1724

ARS
POETICA

KEN. DOM-
GYMNASIUM
ZU
MAGDEBURG.

L213,

Ho
Nä
Cl
Tr
Di
Eff
Pl
Eg
Mi
Fir
Ista
Qu
Av
De
Est
Au
Est

a)
c
e

GALFRIDI DE VINO SALVO
POETRIA NOVA

PAPA stupor mundi, si dixero Papa NO-
CENTI :

*Acephalum nomen tribuam a) tibi ; si ca-
put addam :*

*Hostis erit metri. Nomen b) tibi vult similari : c)
Nec nomen metro, nec vult tua maxima virtus,
Claudi mensura. Nihil est, quo metiar illam. 5.
Transit mensuras hominum. Sed divide nomen.*

*Divide sic nomen : IN praefer, & adde NOCENTI ;
Efficiturque comes metri. d) Sic & tua virtus
Pluribus aequatur divisa, sed integra nulli.*

Egregius sanguis te confert BARTHOLOMAEO ; IO.

Mite cor ANDREAE ; pretiosa iuventa JOHANNI ;

Firma fides PETRO ; perfecta scientia PAVLO ;

Ista simul nulli. Superest de dotibus una,

Quam nulli fas est attingere : Gratia linguae.

AVGVSTINE tace ! LEO Papa quiesce ! IOHANNES IS.

Desine ! GREGORI subsiste ! Quid eloquar e) omnes ?

Esto quod in verbis aut hic, aut ille f) sit ore

Aureus, & totus resplendeat : os tamen eius

Est impar, g) orisque tui praeiudicat aurum.

A

Trans

a) MS. I. tribuam nomen. b) MS. II. nomen metri
c) MS. I. sectari. d) MS. IV. metro. c) MS. IV.
eloquor. f) MS. IV. isse. g) MS. I. III. IV. Impar est.

Trans hominem totus es. Vbi corporis ista iuventus 20.
Tam grandis senii ? vel cordis tanta senectus
Instita tam iuveni ? Quam mira rebellio rerum!
Ecce senex iuuenis. Fidei sub tempore primae,
Cum Dominus PETRO praeferret amore IOHANNEM,
Papatu PETRUM voluit praeferre IOHANNI. 25.
In te PAPA modo nova res hic h) accidit annis :
PAPA : senex PETRVS ; & PAPA : iuuenta IOHAN-
NIS. i)

Suntque Tui tales, quales decuere. Relucent,
Et circumlucent, Papam, quasi sydera solem.
Tu solus k) mundo quasi sol. Illi quasi stellae. 30.
Roma quasi coelum. Me transtulit Anglia Romam,
Tanquam de terris ad coelum. Transtulit ad Vos, l)
De tenebris velut ad lucem. Lux publica mundi
Digneris lucere mihi ! Dulcissime m) rerum
Dulce tuum partire tuo. Dare grandia solus : 35.
Et potes, & debes, & vis, & scis. Quia prudens :
Scis ; Quia clemens : Vis ; Quia magnus origine :
Debes ;

Et quia Papa : Potes. Quia talis es, & quia tantus :
Hic mens subsedit, n) cum o) fecerit undique gyrum,
Inque suis dandis TE praetulit omnibus unum. 40.
Totum posse suum TIBI destinat. Accipe, Magne,
Hoc opus exiguum, breve corpore, viribus amplum,
Si quis habet fundare domum, non currat ad actum
Impetuosa manus. Intrinseca linea cordis

Prae-

h) Forte : his. i) MS. III. Iohannes. k) MS. IV. minus recte addit : in. l) MS. I. II. IV. minus recte : nos. m) MS. I. & IV. Dignissima. n) MS. IV. Subcedit. o) MS. II. quasi.

Praemetitur opus ; seriemque sub ordine certo 45.
 Interior praescribit homo ; totamque figurat
 Ante manus cordis , quam corporis ; Et status eius
 Est prius Archetypus , quam sensilis. Ipsa POESIS
 Spectet p) in hoc speculo , quae lex sit q) danda Poetis.
 Non manus ad calamum praiceps ; non lingua sit ar-
 dens 50.

Ad verbum. Neutram manibus committe regendam
 Fortunae. Sed r) mens discreta preambula facti,
 Ut melius fortunet opus , suspendat earum
 Officium , tractetque diu de THEMATE secum.
 Circinus interior mentis praecircinet omne 55.
 MATERIAE spatium. Certus praelimitet s) ORDO
 Vnde prearripiat cursum stilus , aut ubi Gades
 Figat. Opus totum prudens in pectoris arce t)
 Contrahe ; u) sitque prius in pectore , quam sit in ore.
 Mentis in arcano cum rem digesserit ordo , 60.

Materiam VERBIS veniat vestire Poesis.
 Quando tamen servire venit se praeparet w) aptam
 Obsequio Dominae. Caveat sibi , ne caput hirtis x)
 Crinibus ; aut corpus pannosa veste ; vel ulla y)
 Ultima displiceant z) alicunde. a) Nec b) inquinet
 illam , 65.

Hanc poliens partem. Pars si qua sedebit inepte,
 Tota trahet c) series ex illa parte pudorem.

A 3

Fel

- p) MS. I. II. Spectat. q) MS. II. sit lex. r) MS. III. & IV.
 Sit. s) MS. III. praeliminet. t) MS. I. II. III. arcem.
 u) MS. III. Comprime. w) MS. IV. praeparat. x) MS.
 II. III. IV. hircus. y) MS. I. illa. z) MS. III. displiceat
 IV. despiciant.
 a) MS. II. III. IV. aliunde. b) MS. III. vel. c) MS. IV. trahit.

*Fel modicum totum mel amaricat. Vnica menda
Totalem faciem deformat. Cautius ergo
Consule materiae, ne possit probra timere. d) 70.*

*Carminis INGRESSVS, quasi verna facetus, honeste
Introducat eam. MEDIVM, quasi strenuus hospes,
Hospitium solemne paret. e) Finis, quasi praeco
Expleti cursus, f) sub honore licentiet illam.
Omni parte sui modus omnis carmen honoret, 75.
Ne qua parte labet, g) ne quam patiatur eclipsim.
Neu h) stilus ignoret, quod i) spectat ad ordinis
usum:*

Ecce sequens series praesumit ab ordine cursum.

*k) Est operae primo: Quo limite debeat ORDO
Currere. Tum sequens: Qua compensare statera 80.
PONDERA, si iuste pendet sententia. Sudor
Tertius: Ut corpus VERBORVM non sit agreste,
Sed civile. Labor finalis: Ut intret in aures,
Et cibet auditum, VOX castigata modeste,
VULTVS & GESTVS gemino condita sapore. 85.*

*ORDO bifurcat iter: Nunc l) limite curritur
m) ARTIS;*

*Nunc n) sequitur stratam NATVRAE. Linea stratatae
Est ibi dux, ubi res, & verba, sequuntur eundem
Cursum, nec sermo declinat o) ab ordine rerum.
LIMITE currit opus, si praelocet aptior Ordo 90.*

Po-

*d) MS. II. III. vereri. e) MS. IV. parat. f) MS. I. II. IV.
Cursus expleti. g) MS. IV. labem. h) MS. III. Ne.
i) MS. I. II. IV. quid. k) Hic versus 79. cum sequenti-
bus VI. aliis, non legitur in MSS. II. III. IV. l) MS.
II. cum. III. tum. m) MS. II. III. IV. nititur. n)
MS. II. III. Tum. o) MS. IV. declines.*

*Posteriora prius, vel detrahat ipsa priora
Posteriora. Sed in hoc, ne p) posteriora priore q)
Ordine transposito, r) nec posteriore priora,
Dedecus incurrant; s) imo sine lite licenter
Alternas sedes capiant; t) & more faceto 95.*

*Sponte sibi cedant: u) Ars callida res ita vertit,
Ut non pervertat. Transponit, ut hoc tamen ipsa
Rem melius ponat. Civilior ordine recto, w)
Et longe prior, est, quamvis praeposterus, ordo.*

*Ordinis est primus sterilis, ramusque secundus 100.
Fertilis, & mira succrescit origine ramus
In ramos; solus in plures; unus in octo.*

*Circiter hanc artem fortasse videbitur x) aer
Nubilus; & limes salebrofus; & ostia clausa;
Et res nodosa. Quae cura? y) Sequentia verba 105.
Sunt huius z) morbi medici. Speculeris a) in illis.
Invenietur ibi: qua purges luce tenebras;
Quo pede transcurras salebras; qua clave recludas
Ostia; quo digito solvas nodosa. Patentem
Ecce viam! Ratione viae rege mentis habenas. 110.*

*Ante fores operis pars thematis, ordine prima,
Expectet. Finis, praecursor idoneus, intret,
Primus, & anticipet sedem, quasi dignior hospes,
Et tanquam dominus. Finem natura locavit
Ordine postremum, sed ei veneratio defert 115.*

A 4

Ar.

- p) MS. I. III. IV. nec. q) MS. II. III. IV. priora. r) MS. I. IV. praesumunt. s) MS. I. II. IV. incurrunt. t) MS. I. II. IV. capiunt. u) MS. I. II. IV. cedunt. w) MS. IV. primo. x) MS. II. III. videtur et. IV. videtur et. y) MS. I. Quocirca. II. III. sunt ergo. z) MS. II. III. istius. a) MS. I. Specularis.

Artis, & assumens humilem supportat in altum.

Primus apex operis non solum fulget ab ipso

Fine, sed ipsius duplex est gloria: finis

Thematis, & medium. Trahit ars ab utraque facerum

Principium. Ludum, b) quasi quaedam praestigiatrix.

120.

*Hunc c) facit: ut fiat res postera, prima; futura,
Praesens; directa, transversa; d) remota, propinqua;
Rustica sic fiunt urbana; vetusta, novella; e)
Publica, privata; nigra, candida; vilia, cara.*

Si pars prima velit maius diffundere lumen, 125.

Thematis intacta serie, sententia sumta

Ad speciale nihil declinet. Sed caput edat

Altius ad quoddam generale, novoque lepore

Materiae formam nolit meminisse, sed eius

Abneget in gremio, quasi dedignata, sedere. 130.

Supra thema datum fistat, sed spectet ad illud

Recta fronte. Nihil dicat, sed cogitet inde.

Hoc genus est triplex, surgens de f) triplice planta.

Plantae sunt partes in themate: prima; secunda;

Vltima. De quarum trunco g) quasi surculus exit; 135.

Sicque solet gigni, tanquam de matre triformi.

Sed manet in latebris, h) & quando vocatur, obaudit;

Nec i) solet ad nutus animi prodire. Superbae

Est quasi naturae. Nec sponte, nec omnibus, offert

Se. Venit invite, k) ubi l) forte venire coactus. m) 140.

Hic

b) MS. II. III. IV. *Ludit.* c) MS. II. III. Et IV. *Haec.*

d) MS. III. minus recte: *Transversa, directa.* c) MS.

IV. *Novella, vetusta.* f) MS. II. ex. g) MS. I.

trunco quarum. h) MS. I. & II. *tenebris.* i) MS. III. IV. *Non.*

k) MS. I. II. *inulte.* l) MS. I. II. III. *nisi.* m) MS. I. IV. *coacta*

Hic n) opus illustrant PROVERBIA. Nec minus apte
Prima fronte sedent EXEMPLA. Sed exit utrimque
Idem splendor; & est distinctio par in utrisque; o)
Comparat exemplis proverbialia sola venustas.

Extulit ars species alias, p) sed praetulit istas. 145.
Plus gravitatis habent. Sunt illa priora minoris,
Et tenerae magis, aetatis. Maturior aetas
Semper in hac specie. Via sic iacet arctior; usus
Aptior; ars maior; quod & arte videmus & usu.

Sunt ita principii, studio rimante, reperti 150.
Tres rami: Finis; Medium; Proverbialia; quartus
Exemplum. Sed & hic, q) sicut penultimus, in tres
Crescit. Et his octo ramis stilus ipse superbit.

Vt videant testes oculi, quae r) diximus auri:
Accipe fabellam, cuius pars primula Minos; s) 155.
Altera mors pueri; Finis confusio Scyllae.

Exorditur eam tali natura tenore:
Dotibus exceptis fortunae, copia quarum
Affluit, exundans, velut a t) torrente, serenat
Minois u) titulos alio w) natura nitore. x) 160.
Armat enim corpus speciali robore. Pingit
Membra nova quadam specie. y) Simul excoquit
aurum

Mentis, & argentum linguae. Polit z) omnia plene
Moribus. Infuso miro dulcore venustas,

A 5

Quan-

venire. n) MS. I. III. IV. Sic. o) MS. II. IV. par, utriusque. p)
MS. IV. alias species. q) MS. I. II. IV. hoc. r) MS. II. III. IV.
quod. s) MS. I. II. minus recte: minor. t) MS. II. III.
IV. ex. u) MS. I. II. Minoris. IV. Minois. w) MS. I. a-
lios. x) MS. I. decore. y) MS. III. specie quadam. z)
MS. IV. facit. a) MS. II, III, responder.

Quanta decet Regem, respundet a) in omnibus aequae.
165.

Ars a FINE rei sic carminis elicit ortum: b)
 „Seditio Scyllae Scyllam seduxit. c) Eodem
 „Vulnere laesa fuit, quo laesit. Quae, quia patrem
 „Prodidit, optatam rem perdidit. Et, quia damnum
 „Intulit, in damno simili stetit. Vltio digna 170.
 „Fraudis in autorem d) simili pede fraude reversa
 est. e)

Possimus a MEDIO talem praesumere cursum: f)
 „Androgei livor animum speculatus, 5 annos,
 „Hinc puerum videt, inde senem: quia mente senili g)
 „Nil redolet puerile puer. Successibus eius 175.
 „Incipit esse miser. Quia laus sua tendit in altum,
 „Ex hoc deprimitur. Quia sic nitet, in sua fata
 „Nititur, 5 proprios animum molitur in annos.

Ipsi PRINCIPIO sedet hoc generale propinquum:
 „Quod magis optatur, magis effluit. Omnia lapsus 180.
 „Spondent, 5 citius sunt prospera prompta ruinae.
 „Insidias ponit semper h) sors aspera blande,
 „Anticipatque fugam melior fortuna repente.

Ad medium poterit istud commune referri:
 „Pessima res Livor; Totus i) lethale venenum; 185.
 „Ad mala sola bonus; Contra bona sola malignus; k)
 „Consilium tacite praeconcepit omne malignum;
 „Effanditque palam, quicquid concepit amarum.

FINIS in hac verbi forma PROVERBIA format:

„Lex

b) MS. II. *usum*. c) MS. IV. *reduxit*. d) MS. IV. *actorem*.
 e) in MS. I. & IV. *deest*. f) MS. II. III. *formam*. g) MS.
 II. III. IV. *minus recte: senilis* h) MS. III. *semper ponit*.
 i) MS. IV. *totum*. k) MS. II. *malignans*.

„Lex est aequa: *dolum referre dolore; dolosum l)* 190.

„In caput, unde fuit egressus, habere regressum.

PRINCIPIO servit haec EXEMPLARIS imago:

„Tristis ab incauto furit aura sub aere laeto.

„Nubibus m) exundat n) aer sub sole sereno.

EXEMPLVM MEDII sub tali sume figura: 195.

„In semen iactum, terrae nutricis alumnium,

„Triste malignatur lolium; nascique volenti

„Obviat; & foribus praecclusis impedit o) ortum.

Sic sumto SIMILI poteris praeludere p) FINI: q)

„Saepe sagittantem didicit referre sagitta, 200.

„Inque reum plagae conversa recurrere plaga.

Principio varium dedit ars r) praescripta colo-
rem: s)

Te vocat ulterior t) progressus. Dirige gressum u)

Vlterius, cursumque viae, preeunte w) figura.

Curritur in bivio: Via namque vel ampla vel ar-
cta; x) 205.

Vel fluuius, vel rivus erit; Vel tractius y) ibis,

Vel cursim z) salies; Vel rem brevitare notabis,

Vel longo sermone trahes. Non absque labore

Sunt passus utriusque viae. Si vis bene duci,

Te certo committe Duci. Subscripta revolve: 210.

Ipsa

1) MS. II. III. IV. Flor. Poetar. *dolorem*. m) MS. II. III. IV. *Nubilus*. n) MS. III. IV. *exsudat*. o) MS. II. III. IV. *invidet*. p) MS. I. II. *praecludere*. q) MS. I. *finem*. r) MS. III. *dedit ars varium*. s) MS. II. III. IV. *renorem*. t) MS. I. *ulterius*. u) MS. I. *gressus*. w) MS. II. III. IV. *prae mente. forte: premente*. x) MS. III. *arcta vel ampla*. y) MS. I. II. *tractius*, IV. *traxius*. z) MS. I. II. III. *cursum*.

Ipsa stilum ducent, & utrimque decentia dicent. a)
Formula materiae, quasi quaedam formula cerae,
Primitus est duri tactus. b) Si c) sedula cura
Igniat ingenium, subito mollescit ad ignem
Ingenii, d) sequiturque manum, quocunque e) vo-
carit, 215.

Ductilis ad quicquid. Hominis manus interioris
Ducit, ut amplifcet, vel curtet, si facis amplum.

Hic f) primo procede gradu: Sententia cum sit
Vnica, non uno veniat contenta paratu.

Sed variet vestes, & mutatoria sumat. 220.

Sub verbis aliis praesumpta resume. Repone

Pluribus in clausis unum. Multiplice forma

Dissimuletur idem. Varius sis, & g) tamen idem.

Est gradus ulterior, quando, quia transilit h) aures

Dictio, vox curta, fit i) sermo vicarius eius. k)

In serie vocum longa, scerieque morosa.

Longius ut sit opus, ne ponas nomina rerum.

Pone notas alias. Nec plane l) detege, sed rem

Innue per notulas. Nec sermo perambulet m) in re,

Sed rem circueas. n) Longis ambagibus o) ambi, 230.

Quae p) breviter dicturus eras, & tempora tardes.

Das q) ita clementum verbis, formasque loquendi.

Elongat cautela breves: r) quando breve verbum

Ce-

- a) MS. II. III. IV. *docenda docebunt.* b) MS. III. *tactus duri.*
 c) MS. III. IV. *sed.* d) MS. IV. *Ingenium.* e) MS. IV. *quacunque.*
 f) MS. III. IV. *Hoc.* g) MS. I. *Sed.* h) MS. IV. *transfult.* i) MS. III. IV. *fit.* k) MS. I. *illi.* l) MS. I. *plene.* m) MS. III. *preambulet.* n) MS. III. *circueas.* o) MS. II. *sermonibus.* p) MS. II. III. IV. *quod.* q) MS. I. II. *Des.* IV. *Dans.* r) MS. IV. *brevis.*

Cedit, ut ipsius oratio longa sit haeres.

Cum triplici claustro sit res inclusa: Vel ipso 235.

Nomine; vel verbo; vel utroque. Nec explicet illam

Nomen; vel verbum; vel utrumque. Sed edita forma

Sit vice vel verbi; vel s) nominis; aut utriusque.

*Tertius est graduum collatio, facta bifor-
mi*

Lege: vel occulte; vel aperte. Respice quaedam 240.

Iuncta satis lepide. Sed quaedam signa revelant

Nodum iuncturae. Collatio, quae fit aperte,

Se gerit in simili specie, quam signa revelant.

Expressae tria sunt haec signa: magis: minus; aequae.

Quae fit in occulto, nullo venit indice signo. 245.

Non venit in vultu proprio, sed dissimulato,

Et t) quasi non fit ibi collatio. Sed nova quaedam

Insita mirifice transumptio, res ubi u) caute

Sic sedet in serie, quasi sit de themate nata.

Sunt tamen res est aliunde. Sed esse videtur 250.

Inde. Foris res est, nec ibi comparet. Et intus

Apparet, sed ibi non est. Sic fluctuat intus,

*Et foris. Hic, & ibi. Procul, & prope. Distat, &
astat.*

Hoc genus est plantae, quod w) si plantetur in horto

Materiae, tractatus erit iucundior. Hic est 255.

Rivus fontis, ubi currit fons purior. x) Haec y) est

Formula subtilis iuncturae, res ubi iunctae

Sic coeunt, & sic contingunt se, z) quasi non sint

Contiguae, sed continuae. Quasi non manus artis

Iuxerit, immo manus naturae. Plus habet artis 260.

Hic

s) MS. III. *Aur verbi vice fit aut.* t) MS. IV. *sed:* u)

MS. III. *ibi.* w) MS. I. II. *quae.* x) MS. I. *pulchrior.* y)

MS. III. *Hic.* z) MS. III. *se contingunt.*

Hic modus. Est in eo longe solemnior usus.

Latius ut curras, sit APOSTROPHA quarta morarum,

*Qua rem detineas, & ubi a) spatieris ad horam.
Delecteris ea, b) sine qua satis esset abundans
Coena. Sed egregie sic crescunt c) fercula mensae 265.
Pompa dapum veniens numerosior, & mora mensae
Longior, d) est signum solenne. Diutius aures
Pascimus ex variis & ditius. e) Hic cibus auri,
Quando venit sapidus, & odorifer, & pretiosus,
Serviat exemplum doctrinae. Certior aure 270.
Arbiter est oculus. Nec casus sufficit unus.
Plenus erit numerus. De pleno collige plene:
Quam rem; qua forma; quis casus; apostrophet apte.
Cui f) nimis in laetis mens surgit, Apostropha
surgit,*

*Et sic castiges illum: „Cur g) gaudia tanta 275.
„Concutiunt animum. Plausum sub sine modesto
„Stringas, & fines eius non amplius aequo
„Extendas. Sed mens casus incauta futuri
„Aemula sis h) Iani. Retro speculeris & ante,
„Si bene successit. Non i) prima, sed ultima spectes.
280,*

*„A casu describe diem, non solis ab ortu.
„Ut sis ad plenum segura, verere futura.
„Cum totum fecisse putas: k) latet anguis in herba.
„Syrenes exemplar l) habe: Docearis in illis,*

„Sub

a] MS. I. IV. *ibi.* b] MS. IV. *ibi.* c] MS. I. & IV. *crescunt ita.* d] MS. II. III. *Largior.* e] MS. I. IV. *dulcior.* f] MS. III. *Cum.* g] MS. II. *Quid.* h] MS. III. *fit.* i] MS. III. *ne.* k] MS. I. II. *putes.* l] MS. III. *Exemplar syrenes.* Henr. BOORT in fasciculo morum: *Exemplo syrenes.*

- „Sub meliore statu semper peiora cavere. m) 285.
 „Nulla fides rerum. Sequitur post mella venenum;
 „Et claudit nox atra diem, nebulaeque serenum.
 „n) Cum soleant homini feliciter omnia verti,
 „Maiori levitate solent adversa reverti.
 o) Si quem iactatrix praesumptio durius inflet, 290.
 Hanc inflaturam verbis tam mollibus unge:
 „Praecurrant gressus p) oculi. Praeconsule q) men-
 tem.
 „Et vires metire tuas. Si fortis es, aude
 „Grandia. r) Si fragilis, humeris impone minora.
 „Si mediocris, ama mediocria. Sumere noli, 295.
 „Quae s) quando sumis, praesumis. In omnibus una
 „Est virtus: servare modum. Memor imprime menti:
 „Cum fueris maior, aliis te finge t) minorem.
 „Et de te mentire tibi. Nec u) sic in abyssum
 „Deicias alios, ut w) te super aethera tollas. x) 300.
 „Vincat opus verbum. Minuit iactantia famam.
 Rebus in adversis, si y) laxet z) frena timori,
 Hac ope verborum timido succurre potenti:
 „Ne timeas. Si forte times, assume timentis,
 „Non animum timidi. Quando subit ostia mentis 305.
 „Sit timor hospes ibi, non incola. Disce timere.
 „Si timeas, sine teste time, mentisque timorem

„Igno-

m] MS. IV. & BOORT. *carvero*. n] Hi versus 288. 289.
 in MS. I. & II. minus recte ponuntur post versum 301. o)
 Versus 290. --- 301. in MS. II. III. ponuntur post versum
 321. p] MS. I. II. IV. *Gressus praecurrant*. q] MS. II. III.
 Flor. Poet. *circumspice*. r] MS. II. IV. Flor. Poet. *fortia*.
 s] MS. III. *quod*. t] Fl. P. *crede*. u] MS. II. Fl. Poet. *ne*.
 w] MS. II. III. IV. *nec*. x] MS. II. III. IV. *ponas*. y] MS.
 IV. *cum*. z] MS. I. II. *laxat*.

„Ignoret facies. Quia, si dolor a) intimus ora
 „Carpit, & emacerat: animus iucundior hostem
 „Nutrit, & impinguat, & gaudia suggerit illi 310.
 „Exsugens b) tua membra dolor. Consultius ergo,
 „Si timor incurvet mentem, simulatio vultum
 „Erigat, & chlypeo vultus succurre timori:
 „Ut, si mens timeat, facies velit ipsa timeri. c)
 „Imo magis sperare velis; pudeatque potentem d) 315.
 „Vulgari pallere metu. Si possibile, e) arctum
 „Dilates animum. Si corpus debile, mens fit
 „Fortis; & exiguas vires supplere memento
 „Spe grandi. Facti gravitas f) cuicumque volentig)
 „Est levis; h) Et levitas i) animo k) cuicumque re-
 belli l) 320.
 „Est gravis. m) Ergo velis, & erit leve nulla vereri.
 Tempore successus, iucundi tempore fati,
 Haec n) potes ore loqui luctus praesaga futuri:
 „Anglia, o) regnorum Regina superstite Rege
 „Richardo, cuius pars est diffusio tanti 325.
 „Nomiquis, & mundi cui monarchia relicta
 „Est soli, secura sedes sub remige tanto.
 „Rex tuus est speculum, quo te p) speculata superbis;
 „Sydus, de cuius rutilas fulgore; q) Columna,
 „Per

a] MS. II. III. IV. Flor. Poet. timor. b] Flor. Poet. Exuger.
 c] MS. I. II. vereri. IV. timere. d] MS. II. III. IV. Fl. Poetar.
 timentem. e] MS. I. II. IV. posse sc. III posse sit. f] MS.
 II. III. Fl. P. levitas. g] MS. II. III. Fl. P. rebellis. h] MS.
 II. III. Fl. P. Fit gravis. i] MS. III. F. P. gravitas. k] MS.
 II. animae. MS. III. facti. l] MS. II. III. Fl. P. volenti. m]
 MS. II. III. Fl. P. Fit levis. n] MS. III. IV. Hoc. o] MS. I.
 Francia. p] MS. I. II. tu. q] MS. II. III. IV. splendore.

- „Per quam fulta viges; Fulmen, quod mittis in ho-
stes; 330.
- „Laus, qua r) pene deum pertingis culmina. Sed quid
s)
- „Singula? Non illo potuit fecisse priorem,
„Nec voluit, natura parem. Sed viribus absit
„Prorsus habere fidem: Mors est quae fortia vincit. t)
- „Ominibus ne crede tuis, si tempore parvo 335.
„Illuxere tibi. Mox sunt clausura serenum
„Turbida u) fata w) diem; ducentque crepuscula
noctem.
- „Iam cito rumpetur speculum, speculatio cuius
„Gloria tanta tibi. x) Sidus patietur eclipsin,
„A quo sic splendes. y) Nutabit rupta columna, 340.
„Vnde trahis vires. Cessabit z) fulminis ictus,
„Vnde tremunt hostes. Et eris de principe serva;
„a) De domina famula. Sic ergo delitiosa
„Sordebis, Praestans suberis. Secura timebis.
„Omnia laeta vale tibi sunt dictura. Quiescis: 345.
„Sudabis. Rides: flebis. Ditescis: egebis.
„Flores: marcebis. Es: vix eris. Attamen istud b)
„Vnde scies? c) Quid ages? Volucrum rimaberis aure
„Murmura; vel motus oculo; vel Apolline fata?
„Tolle mathematicos! Est augur surdus; aruspex d)
350.

B

„Coe-

r) MS. I. II. quia. s) MS. I. II. IV. Claudam. t) MS. II. III. IV. frangit. u) MS. II. III. Flor. Poetar. nubila. w) MS. I. facta. x) MS. II. fuit. y) MS. II. III. IV. fulges. z) MS. I. IV. pausabunt. a) Hi duo versus 343. 344. defunt in MS. I. II. IV. b) MS. III. illud. c) MS. IV. scias. d) MS. III. & aruspex.

- „Coecus ; *¶* *ariolus amens. Praesentia scire*
 „*Fas homini, solique Deo praescire futura.*
 „*Non habet hic patriam ; Vetus ille repatriet error,*
 „*Et pater erroris gentilis nutriat illum,*
 „*Quem genuit, quia sana fides a limine tollit* 355.
 „*Ecclesiae tripodas Phoebi, foliumque Sibyllae.*
 „*Hoc unum praescire potes, quod e) nulla potestas*
 „*Esse morosa potest, quia res fortuna secundas*
 „*Imperat esse breves, Si vix exempla, priores f)*
 „*Respice fortunas. Emarcuit illa priorum g) 360.*
 „*Florida prosperitas. Minos subvertit Athenas.*
 „*Ilion Atrides. Magnae Carthaginis arces*
 „*Scipio. Sed Romam multi. Fuit alea fati,*
 „*Tempore versa brevi. Brevis est distantia laetæ*
 „*Ominis, ¶ moesti. Nox est vicina diei. 365.*
 „*Haec aliena docent, ¶ h) te tua fata docebunt.*
 „*Temporibus luctus his verbis exprime luctum :*
 „*Anglia, i) sub clypeo regis defensa Richardi,*
 „*Indefensa modo, k) gestu testare dolorem.*
 „*Exudent l) oculi lacrimas. Exterminet ora 370.*
 „*Pallor. Connodet digitos tortura. Cruentet*
 „*Interiora dolor. Et verberet aethera clamor.*
 „*Tota peris ex m) morte sua. Mors non fuit eius,*
 „*Sed tua. Non una, sed publica, mortis origo.*
 „*O Veneris lacrimosa dies ! O sydus amarum ! 375.*
 „*Illud dies tua nox fuit, ¶ Venus illa venenum.*
 „*Illud dedit n) vulnus. Sed pessimus ille dierum*

„Pri-

c) MS. II, III. Henr. BOORT. *quia.* f) MS. IV. *priorum.*
 g) BOORT. *prioris.* h) MS. II, III. *sed.* i) MS. I, II, IV.
Neustria. k) MS. IV. *meo.* l) MS. II, III. *exsudent.* IV.
exudant. m) MS. II, III. *in.* n) MS. II, III, *dies.*

- „Primus ab undeno, o) qui vitae vitricus, ipsum
 „Clausit. Vterque dies homicida tyrannide mira
 „Traiecit. p) Clausus exclusum. Tectus apertum. 380.
 „Providus incautum. Miles munitus inermem;
 „Et proprium Regem. Quid miles? Perfide miles!
 „Perfidiae miles! Pudor orbis, & unica sordes
 „Militiae! Miles manuum factura suarum!
 „Ausus es hoc in eum scelus? Hoc scelus? istud q)
 ausus? 385.
 „O dolor! O plus quam dolor! O mors! O truculenta.
 „Mors! Effes utinam mors mortua! Quid meministi
 „Ausa nefas tantum? Placuit tibi tollere solem,
 „Et tenebris tenebrare solum. r) Scis, quem rapuisti?
 „Ipse fuit iubar in oculis; & dulcor in aure; s) 390.
 „Et stupor in mente. Scis, impia, quem rapuisti?
 „Ipse fuit dominus armorum; Gloria Regum;
 „Delitiae mundi. Nil t) addere noverat ultra,
 „Ipse u) fuit, quicquid potuit, natura. Sed istud
 „Causa fuit, quare rapuisti. Res pretiosas 395.
 „Eligis, & viles quasi dedignata relinquis.
 „Et de te, natura, queror, quia nonne fuisti,
 „Dum mundus puer esset adhuc, natusque w) iace-
 ret x)
 „In cunis, in eo studiosa? Sed y) ante senectam
 „Destitit hoc studium. Cur sudor tantus z) in orbem.
 400.

B 2

Attu-

o) MS. II. undecimo. p) MS. IV. transiecit. q) MS. III. crudelis pro scelus istud. r) MS. II. III. IV. damnare diem. s) forte: ore. t) MS. III. IV. nihil. u) MS. IV. Ipsa. w) MS. I. dum nuda. II. IV. dum nata. x) MS. I. II. IV. iaceres. y) MS. III. IV. nec. z) MS. III. tantus sudor.

„Attulit hoc mirum, si tam brevis abstulit hora
 „Sudorem tantum? Placuit tibi tendere a) mundo,
 „Et revocare manum. Dare sic & tollere donum.
 „Cur irritasti mundum? Vel redde sepultum,
 „Vel forma similem. Sed non tibi suppetit unde. 405.
 „Quicquid erat tecum, vel mirum, vel pretiosum,
 „Huic erat impensum. Theauri deliciarum
 „Hic b) sunt exhausti. Ditissima facta fuisti
 „Ex hac factura: Fieri pauperrima sentis
 „Ex hac iactura. Si felix ante fuisti, 410.
 „Tanto plus misera, quanto felicior ante.
 „Si fas est, accuso c) Deum. Deus, optime d) rerum,
 „Cur hic e) degeneras? Cur obruis hostis amicum?
 „Si recolis, pro Rege facit Ioppe tua, quam, tot
 „Millibus oppositis, f) solus defendit; Et Achon 415.
 „Quam virtute sua tibi reddidit; g) & crucis hostes,
 „Quos omnes h) vivus i) sic terruit, ut timeatur
 „Mortuus. Ipse fuit, sub quo Tua tuta fuerunt.
 „Si, Deus, es, sicut decet esse, fidelis; & expers
 „Nequitiae; iustus & rectus: cur minuisti 420.
 „Ergo dies eius? Potuisses parcere mundo:
 „Mundus egebat eo. Sed eum magis eligis esse
 „Tecum, quam secum. Mavis succurrere coelo,
 „Quam mundo. Domine, si fas est dicere, dicam
 „Pace Tua. Poteras k) fecisse decentius istud, 425.
 „Et properasse minus, saltem dum l) frena dedisset
 „Ho-

a) MS. I. IV. tradere. b) MS. I. II. IV. Hinc. c) MS. IV. in-
 cuso. d) MS. IV. optima. e) MS. IV. sic. f) MS. II. op-
 positus. g) MS. I. tradidit. h) MS. I. II. Omnes quos.
 i) MS. III. unus. k) MS. I, II, III. Posses. l) MS. III. dum
 saltem.

„*Hostibus, & facti dilatio m) nulla fuisset.*
 „*Res erat in foribus. Tunc posset honestius ire,*
 „*Et remanere Tibi. Sed in hac re n) scire dedisti:*
 „*Quam brevis est risus, quam longa est o) lacrima*
mundi! 430.

Contra ridiculos si vis insurgere plene
Surge sub p) hac forma. q) Lauda, sed ridiculose.
Argue, sed lepide. Gere te, sed in omnibus apte.
Sermo tuus dentes habeat. Mordaciter illos
Tange. Sed irrisor r) gestus plus mordeat ore. 435
 „*Ecce! quod in tenebris latuit, plus s) luce patebit.*
 „*Strenua res agitur. Pueri tolluntur in altum,*
 „*Et fiunt domini.,, Moveat dominatio risum.*
 „*Iam sedet egregie t) donatus u) honore magistri*
 „*Aptus adhuc ferulae. Laicis authenticat w) illum 440.*
 „*Pileus x) in capite; species in vestibus; aurum*
 „*In digitis; sedes in summo; plebs numerosa*
 „*In studio.,, Ridere potes de ridiculoso.*
 „*Quoddam ridiculum est: y),, Tam se quam iudice vulgo*
 „*Doctus homo est. z) Sed idem sentis a) quod sentio.*
Quaedam 445.

„*Simia doctorum est. b) Clam dixi, ne quis aperte c)*
 „*Audiat. Ipse tamen se iactitat, osque revolvens d)*
 „*Mira quidem spondet. Omnes accurrite. Name) mons*
 B 3 „Par-

m) MS. I. *fati mora tunc quoque.* n) MS. III. *re.* o) in MS. III. *deest est.* MS. IV. *longaque.* p) MS. II. *& ab.* q) MS. I. II. III. *specie.* r) MS. III. IV. *irrisos.* s) MS. I. II. IV. *sub.* t) MS. III. *Hic tum & elate.* u) MS. I. *dominatur.* w) MS. II. *attenticat.* x) MS. II. III. *Pilleus.* y) in MS. IV. *deest est.* z) in MS. IV. *deest est.* a) MS. IV. *sentit.* b) in MS. IV. *deest est.* c) MS. I. *manifeste.* d) MS. II. III. IV. *refo:vens.* e) MS. II. III. IV. *tam.*

„Parturiet, sed erit tandem *mus f)* filius eius.
 Praeveniens illum salvare iubeto magistrum. 450.
 Cum *g)* venis *h)* in tergum *i)* transversum *k)* lumine
 ride;

Vel quodam rostro manuum quasi punge; *l)* Vel oris
 Ricum distorque; Vel nares contrahe. Tales
 Ad formas non ore decet, sed naribus, uti.

Sic igitur vultum variat: *m)* Vel more magistri 455.
 Corripit errorem pravum; *n)* Vel ad omnia dira *o)*
 In lacrimis planctuque sedet; *p)* Vel surgit in iram
 Contra *q)* grande scelus; *r)* Vel fertur ridiculose
 Contra ridiculos. Ex talibus edita causis
 Et decus & numerum lucratus apostropha verbis. 460

Quinta coadiutrix, ultra protendere carmen *s)*
 PROSOPOPEIA veni. Cui nulla potentia fandi,
 Da licite fari, donetque licentia linguam,
 Sic Phaetonteos tellus experta vapores
 Est conquesta Iovi. Sic sparsis Roma capillis 465.
 Caesareis instrepuit lacrimosa voce sopori.
 Si placet exempli novitas, hanc accipe formam:
 Vocis in hac forma sanctae Crucis ecce querela:

„Crux ego rapta queror. Ego Crux Christi *t)* crucifixi.

„Crux ego sancta, Salus populi. Reparatio *u)* mundi

470.

„Crux ego rapta queror. Vi rapta, manuque canina.

„Et

f) MS. I. II. IV. *mus tandem.* g) MS. II. & III. *non, IV. nec.*
 h) MS. II. III. IV. *minus.* i) MS. III. IV. *a tergo.* k) MS.
 II. III. IV. *transverso.* l) MS. I. *pinge.* m) MS. I. II. IV.
variat vultum. n) MS. II. *pravus.* o) MS. II. III. IV. *du-*
ra. p) MS. II. III. *iacer.* q) MS. II. III. IV. *Propter.* r)
 MS. IV. *nefas.* s) MS. II. IV. *cursum.* t) MS. II. III. IV.
ego crux. u) MS. III. *redemptio.*

- „Et tactu polluta canum. Sum rapta pudenter
 „A veteri. w) Nec adhuc extorta, nec ense redempta:
 „Dic homo! Nonne tibi crevi? Tibi fructificavi?
 „Nonne tui dulcem fructum x) Tibi? nonne salu-
 tem? 475.
 „Dic homo! Dic mihi! Dic homo perditte, quem re-
 paravi!
 „Sicne rami merui? sine vindice, cuius honori y)
 „Illud onus gessi, z) quem sic a morte redemi.
 „Sicne tibi potui vilescere? Sicne perire?
 „Me tibi posse rami non vis efferat hostis. 480
 „Immo tuum vitium. Quia tot tua crimina vidi.
 „Rapta rami volui. Puduit minus in peregrinis,
 „Quam castris sordere meis. An sordidus esses,
 „Si mundum latuit, te, qui videt omnia, videt. a)
 „Esse tuum plene Deus intus novit & extra. b) 485.
 „Meque tibi rapuit. Iuris poscente rigore
 „Infigenda fuit gravis ultio, mors sine fine.
 „Sed, veniet, c) miseratur ait, miseris misereri,
 „Non de iudicio contendere. Parcere venit, d)
 „Non punire. Cave! Respice! Revertere tandem,
 490.
 „Ne pereas, Sunamitis! Ego, si verteris, ad te
 „Vertar, & instanter ad corda reversa revertar.
 „Quid dormis? Vigila! Te citat & e) excitat hora.
 „Surge cito! Propera! f) Si te crux sancta redemit,
 B 4 „Ense

w) MS. III. veteris. x) MS. III; IV. fructum dulcem. y) MS. III. honore. z) MS. II. III. IV. vixi. a) MS. II. III. IV. vidit. b) MS. I. II. IV. & in cute novit. c) MS. III. IV. veni. d) MS. I. III. IV. veni. e) MS. III. citans. f) MS. I. II. IV. Surge cito! Propera! Te citat & excitat hora. Quid dormis? Vigila!

- „Ense crucem redimas. Et fias inde redemptor, 495.
 „Vnde redemptus eras. Quis sanus ad utile torpet?
 „In cruce sudavit Dominus. Servusque quiescet?
 „Tolle tuam! Tulit ipse suam. Gustavit acetum.
 „Fac & idem! Num g) maior erit reverentia servi,
 „Quam domini? Si vis suus esse secutor, oportet 500.
 „Tormentis tormenta sequi. Non itur ad astra
 „Delitiis. Ideo mortem, quam solvere debes
 „Naturæ, persolve Deo. Moriaris in illo.
 „Quandoquidem mortem non est vitare necesse,
 „Transseat in formam virtutis. Sim tibi causa 505.
 „Martis, adhuc etiam mortis. Si vinceris, ex hoc
 „Vincis. Sed vinci plus est, quam vincere. Victor
 „Sola spe, victus fruitur mercede coronae.
 „Rumpe moras igitur. Impone silentia carni.
 „Delicias suspende tuas. Et currat h) ad arma 510.
 „Promta manus. Plangatque moras dilata i) volun-
 tas. k)

- l) Si vetus exemplum non sufficit, ecce novellum:
 „In specula m) montis innata n) superbia castris o)
 „Est ita visa loqui Gallis: p) Quid, Gallia, garris?
 „Vnde minae tantae? Quae tanta superbia linguae?
 515.
 „Pone supercilium! Gestus q) dedisce minaces.
 „Vnde tuo lateri clypei? r) Vel tela? Vel enses? s)

„Fe-

- g) MS. I. Non. h) MS. IV. decurrat. i) MS. II. allata. IV. animosa. k) MS. II. voluptas. l) Hi XVII. versus in MS. II. III. IV. exstant proxime ante epilogum post versum 2059. m) MS. III. speculo. n) MS. II. mihi nacta. III. IV. vim nacta. o) MS. II. III. IV. castris. p) MS. I. III. IV. Gallis ita visa loqui. q) MS. II. vultus. r) MS. IV. clypeus. s) MS. IV. enses.

„Femineum vulgus gestus depone viriles,
 „Gestis t) ut gestus respondeat. Excute u) parmam,
 „Et galeae conum. Decuit w) te volvere pensa, 520.
 „Et vacuare colum. Cur ergo, vel unde, superbis?
 „Pone seram linguae. x) Timeas turgescere y) verbis.
 „Maxillis dabo frena tuis, & vincula collo
 „hiiciam, reddamque brevi te tempore z) servam.
 „Occupor in nihilo. Dum te quasi Marte potentem 525.
 „Convenio, surgunt alii. Quantumlibet a) hostes,
 „Non mihi sunt aequi. Sed eis sum causa timoris
 „Cordis, ad exemplar b) Regis formata Richardi. c)

Ancillatur item decor alter d) prosopopeiae.

Vt si iam tritum dicat mensale: „Solebam 530.

„Esse decus mensae, dum primula floruit aetas,
 „Dum faciem gessi sine crimine. Sed quia longi
 „Temporis, & fracti sum vultus, nolo venire.
 „Mensa, recedo, e) vale. Gemino sic fungitur ore.
 Cum f) loquitur rigide, tum g) prosopopeia iocose. 535.

Si velit ulterius tractatus linea tendi,

Materiae fines exi, paulumque recede,

Et diverte stilum. Sed nec h) divertere longe,

Vnde gravet i) revocare pedem. k) Modus iste modesto

Indiget ingenio, ne sit via longior aequo. 540.

Est etiam quaedam digressio, quando propinqua l)

B 5

Trans-

t) MS. I. II. IV. Gestibus. u) MS. II. III. exue. w) MS. I. do-
 cui. x) MS. IV. supercilium. y) MS. II. III. increfcere.
 z) MS. II. principe. a) MS. I. II. quantilibus. III. quanti-
 liber. b) MS. II. III. exemplum. c) MS. I. Karoli. d)
 MS. I. altus. e) MS. III. recede. f) MS. III. Tum. g)
 MS. I. IV. cum. h) MS. II. III. IV. ne. i) MS. IV. gravat.
 k) MS. I. gradum. l) MS. III. propinquum.

*Transeo, quod procul est praemittens ordine verso.
 Progressurus enim medium quandoque relinquo,
 Et saltu quaedam m) quasi transvolo. Deinde re-
 vertor n)*

*Vnde prius digressus eram. Res ne sit operta 545.
 Nube minus clara o) rem tali pingo p) figura:
 „Vnicus astringit duo pectora nodus amoris.
 „Corpora disiungit nova causa. Sed ante recessum
 „Oscula praefigit q) os ori. Cingit r) utrumque
 „Mutuus, et stringit, amplexus. Fons oculorum 550.
 „In faciem s) lacrimas derivat. Et ultima verba
 „Singultus medius interfecat. Estque doloris
 „Calcar amor, viresque dolor testatur amoris.
 „Veri cedit hyems. Nebulam t) diffibulat u) aer.
 „Et coelum blanditur humo. Lasciuit in illam 555.
 „Humidus & calidus. Et, quod sit masculus aer,
 „Femina sentit humus. Flos, filius eius, in auras
 „Exit, & aridet matri. Coma primula w) comit x)
 „Arboreos apices. Praemortua semina surgunt
 „In vitam. Ventura seges praeuivit y) in herba. 560.
 „Hoc z) tempus titillat a) aves. Haec temporis hora
 „Quos nondum diuisit amor, disiungit b) amantes.*

*Septima succedit praegnans DESCRIPTIO verbi, c)
 Vt dilatet opus. Sed cum sic d) lata, fit e) ipsa*

Lae-

m) MS. I. III. IV. quodam. n) MS. I. regressus. IV. reuer-
 sus. o) MS. I. IV. pura. p) MS. I. III. pinge. q) MS. III.
 praefingit. r) MS. II. III. tangit. s) MS. IV. facies. t)
 MS. III. IV. nebulas. u) MS. II. disfulminat. w) MS. II.
 III. plurima. x) MS. I. condit. y) MS. IV. praeludit.
 z) MS. I. IV. Et. a) MS. II. veneratur. III. venerantur.
 b) MS. I. diuisit. c) MS. II. III. IV. verbis. d) MS. II. III.
 fit. e) MS. I. III. IV. fit.

- Laeta. Pari forma spatiosa fit f) & speciosa. §65.
 In celebri forma faciat res nubere verbis.
 Si cibus esse velit, & plena refectio mentis,
 Ne sit curta nimis brevitatis, vel trita vetustas.
 Sint variata novis exempla secuta figuris,
 Rebus ut in variis oculis g) spatietur & auris. §70.
 Feminum plene si vis formare decorem :
 „Praeformet capiti naturae circinus orbem.
 „Cribis irrutilet color h) auri. Lilia vident
 „In specula i) frontis. Vaccinia nigra coaequet
 „Forma supercilii. Geminos interfecet k) arcus §75.
 „Lactea forma viae. Castiget regula nasi l)
 „Ductum, ne citra sistat, vel transeat, aequum
 „Excubiae frontis radiant utrinque gemelli
 „Luce Smaragdina, m) vel syderis instar, ocelli.
 „Aemula sit facies aurorae, nec rubicundae, §80.
 „Nec nitidae. Sed utroque simul, neutroque colore
 „Splendeat. Os forma spatii brevis, & quasi cicli
 „Dimidii. Tanquam praegnantia labra tumore n)
 „Surgant. Et o) modicum p) rutilent ignita, sed igne
 „Mansueto. Dentes niveos q) compagnet ordo. §85.
 „Omnes unius staturae. Thuris & oris
 „Sit pariter conditus odor. Mentumque polito r)
 „Marmore plus poliat natura potentior arte.
 „Succuba sit capitis s) pretiosa colore columnat)
 „La-

f) MS. I. fit. g) MS. II. animus. h) MS. II, III. nitor. i) MS. III. speculo. k) MS. III. interfecet. l) MS. III. nasum. m) MS. IV. Smaragdina. n) MS. II, III. tumendo. o) MS. I, IV. sed. p) MS. I, IV. modico. q) MS. II. niveus. r) MS. II, III, IV. politum. s) MS. IV. capitis. t) MS. IV. columna colore.

„Lactea, quae speculum vultus supportet in altum.

590.

„Ex cristallino procedat gutture quidam

„Splendor, qui possit u) oculos referire videntis w)

„Et cor furari. Quadam se lege coaptent.

„Ne x) iaceant quasi descendant. Nec y) stent quasi
surgant.

„Sed recti z) sedeant humeri. Placeantque lacerti 595.

„Forma tam gracili, quam longa, deliciofi.

„Confluat in tenues digitos substantia mollis,

„Et macra; Forma teres, ¶ lactea; Linea longa,

„Et directa. Decor manuum se iactet in illis

„Pectus imago nris, quasi quasdam collaterales 600

„Gemmas, virgineas producat utrinque papillas.

„Sit locus astrictus a) zonae, brevitare pugilli

„Circumscribibilis. Taceo de partibus infra.

„b) Caetera si possem laudare beatior essem.

„Aptius hic loquitur animus, quam lingua. Sed ipsum
605.

„Molle femur tactus irriter. c) Tibia recto

„Limite se gracilem protendat. Pes brevitatis

„Eximiae brevitare sua lasciviat. Et sic

Acima d) capitis splendor descendat e) ad f) ipsam

Radicem, totumque simul poliatur ad unguem. 610

Formae iam g) pictae si vis appingere h) cultum:

„Ne-

v) MS. II. *poscit*. w) MS. IV. *videntum*. x) MS. II. III. *Non*. y) MS. II. *Non*. z) MS. II. III. IV. *recte*. a) MS. II. III. *ascriptus*. b) MS. II. III. IV. *caerent hoc versu*. c) MS. III. *inruiter*. d) MS. I. *cono*. II. *cyma*. IV. *summo*. e) MS. III. IV. *descendat splendor*. f) MS. IV. *in*. g) MS. II. III. IV. *tam*. h) MS. IV. *depingere*.

- „Nexilis i) a tergo coma comptak recompileret aurum.
 „Irradiet frontis l) candorem m) circulus auri.
 „Se nudet facies n) proprio o) vestita colore. p)
 „Lactea stelliferum praecingat q) colla monile. 615.
 „Instita candescat r) bisso. Chlamis ardeat auro.
 „Zona tegat s) medium, radiantibus t) undiq; gemmis.
 „Brachia luxurient armillis, Circinet aurum
 „Subtilis digitos. Et gemma superbior auro
 „Diffundat radios. Certent in veste serena 620
 „Ars cum materia. Nihil addere cultibus istis
 „Aut manus, aut animus, possit. Sed divite cultu
 „Pluris erit facies. Quis in hac face nesciat ignes? u)
 „Quis non inveniatur w) flammam? x) Si Iuppiter illis
 „Temporibus vidisset eam: Nec in y) Amphitrione
 z) 625.
 „Luderet Almenam; a) Nec sumeret ora Dianae,
 „Ut te fraudaret b) Calisto c) flore; Nec Io d)
 „Nube; Nec Antiopam e) satyro; Nec Agenore natam.
 „Tauro; Messione f) nec te pastore; Nec g) agne h)
 „Asopo genitam; Nec i) te Didonis k) in anguem; l)
 630. „Nec

- i) MS. III. *Flexilis*. k) MS. II. III. *longa*. l) MS. II. IV. *fronti*. m) MS. I. *candori*. II. IV. *candoris*. n) MS. III. *facies nuder*. o) MS. I. II. IV. *proprium*. p) MS. I. II. IV. *colorem*. q) MS. IV. *praestringat*. r) MS. I. *clarescat*. s) MS. III. *regat*. t) MS. IV. *medianibus*. u) MS. III. *ignem*. w) MS. I. II. III. *inveniet*. x) MS. I. IV. *flammam*. y) MS. II. *non*. IV. *nec*. z) MS. I. II. IV. *Amphitrionem*. a) MS. III. IV. *Alcmenam*. b) MS. II. *defraudaret*. c) MS. I. *Calipso*. III. *Calysto*. IV. *Calixto*. d) MS. III. *Io*. e) MS. IV. *Antropa*. f) MS. II. *Mensphone*. III. *Memphone*. IV. *Memphone*. g) MS. I. IV. *vel*. h) MS. I. III. IV. *igne*. i) MS. I. IV. *vel*. k) MS. I. *Dyonis*. l) MS. III. IV. *angue*.

„Huic y) in utraque manu gemina luctante z) tabella,
 „Ludit in ore sonus. Pes non vacat. Immo frequenter
 „It, redit, & lepide passu a) nugatur b) eodem.
 „Vox comes est passus. Pariter ferit aethera c) cantus.
 „Et sese tabulae strepitusque d) sonoratur e) in aure, f)

660.

„Tertius ad g) motus h) agilis se girat in orbem.
 „Aut volat in longum. Vel membra supina resumit i)
 „In saltum facilem. Molles ruit arcuat artus
 „In talos, refuga cervice. Vel ensis acumen
 „Erigit, & certus dubios intervocat enses. 665.
 „Singula mireris. Sed adhuc iucundius istis
 „Nunc sonus exultat manuum; Nunc arte iocosa
 „Colludunt digiti; Nunc brachia curvat in arcum
 „Infurcata manus lateri. Celerique meatu
 „Furantur k) motus humeri. Gestumque videres 670.
 „Instrumenta sequi, quorum sua cuique voluptas.
 „Tibia feminea; Tuba mascula; Timpana rauca;
 „Cimbala praeclara; Concors symphonia; Dulcis
 „Fistula; Somniferae citharae; Fidulaeque l) iocosae;
 „Omnia certatim plaudunt, & tempora tardant m)

675.

„Deliciae, n) qualesque o) decent convivium Regum.
 Sic celebres Regum mensas, sic p) gaudia mensae,

Sic

y) MS. II. III. Hinc. z) MS. I. IV. ludente. a) MS. I. III. pas-
 suque. b) MS. I. vagatur. III. migratur. c) MS. I. IV.
 aera. d) MS. IV. tabellae strepitus. e) MS. I. saporat.
 f) MS. I. II. aurem. g) MS. II. ac. h) MS. III. motum.
 i) MS. I. IV. resolvit. k) MS. IV. curvantur. l) MS. I.
 nitulaeque. II. vidulaeque. m) MS. II. III. IV. tractant.
 n) MS. I. Delicias. o) MS. IV. quales. p) MS. II. III.
 IV. &.

Sic q) breve propositum longo produximus r) ore.

Restat adhuc aliud, s) quod linguam t) reddit opimam :

Quaelibet inducit u) duplicem sententia formam 680.

Altera propositam rem ponit ; ¶ altera tollit

OPPOSITAM. Duplex modus in rem w) consonat x) unam. y)

Sicque fluunt vocum rivi z) duo. Rivus uterque

Confluit. Exundant voces ex duplici rivo. a)

Hoc fit in exemplum : „Sapiens est illa iuventa ! 685.

„Pone iuventutem vultus, vel b) tolle senectam.

„c) Ista iuventutis est, ¶ non forma d) senilis.

„Pone senectatem mentis, vel e) tolle iuventam.

Vtpote si tali decurrat limite lingua :

„f) Ista senectutis mens est, ¶ non iuvenilis. 690.

„Illa g) iuvenilis h) non est mens, immo senilis.

„i) Ista senectutis non est gena, sed iuvenilis.

Vel sumens k) adiuncta l) rei sic longius ibis :

„Non facies illi rugosa, nec arida pellis.

„Non cor concussum senio. Nec pulmo fatiscens. 695.

„Nec lumbi rigidi. Nec spina recurva. Iuventa

„Corporis est aetas, animi longaeva senecta. m)

Sic

q) MS. II. III. Et. r) MS. II. III. *producimus*. s) MS. II. *aliquid*. III. *aliquod*. t) MS. I. II. IV. *linguam quod*. u) MS. I. II. III. *inducitur*. w) MS. IV. *re*. x) MS. II. III. IV. *confluit*. y) MS. IV. *unum*. z) MS. I. II. IV. *rivi vocum*. a) MS. IV. *forma*. b) MS. IV. ¶. c) Hic versus deest in MS. II. III. d) MS. IV. *non est mens immo*. e) MS. IV. *Et*. f) Deest hic versus in MS. II. III. g) MS. III. *Ista*. h) MS. II. III. *iuventutis*. i) Hic versus praemittitur antecedenti in MS. III. k) MS. III. IV. *sumes*. l) MS. III. *adiecta*. m) MS. III. *senectus*.

Sic surgit permulta n) seges de o) semine pauco. p)

Flumina magna trahunt ortum de fonte pusillo.

De q) tenui virga grandis protenditur arbor. 700.

Si brevis esse velis, prius ista priora recide, r)

Quae pompam faciunt. Modicumque prematur in orbem

Formula s) materiae, quam tali comprime lege : t)

Plurima perstringat u) paucis expressa locutrix

Emphasis. Ore brevi dispendia lata w) coarctet 705.

Articulus puncti. x) Casus y) compendia quaedam

Ablativus habet, cum stat z) sine remige liber. a)

Respuit b) audiri bis idem. Sententia c) dicti d)

In dictis non dicta notet. e) Coniunctio ne sit

Nodus clausurarum, sed eas finat ire solutas. 710.

Vel manus artificis multas ita conslet in unam,

Mentis ut intuitu multae videantur in una.

Hac brevitatem potes longum succidere f) thema.

Hac cymba transire fretum. Narratio facti g)

Exigit h) hanc formam verbi, i) quae facta modeste

715.

Non superinfundet k) nubem, sed nube remota

Inducet l) solem. Concurrant ergo, sed apte :

C

Em-

- n) MS. I. II. IV. praemulta. o) MS. IV. ex. p) MS. I. II. III. parvo. q) MS. III. IV. Ex. r) MS. III. IV. rescinde. s) MS. II. III. Summula. t) MS. II. forma. u) MS. IV. praestringat. w) MS. II. III. longa. x) MS. I. punctum. y) MS. I. caesus. z) MS. I. IV. sit. a) MS. I. III. solus. b) MS. I. II. III. Respuit. c) MS. IV. prudentia. d) MS. I. doctis. e) MS. I. II. nocet. f) MS. I. succingere. IV. succidere. g) MS. IV. dicti. h) MS. III. IV. Eligis. i) MS. IV. facti. k) MS. II. superinducat. III. IV. superinfundat. l) MS. II. III. IV. inducat.

Emphasis; Articulus; Casus sine remige liber;
Vnius in reliquo nota callida; Vincula dempta
Clausarum; Sensus multarum clausus in una; 720.
Eiusdem verbi repetitio nulla. Vel m) ista
Omnia, vel saltem quod res desiderat ipsa.
Ecce rei speculum: Res tota relucet in illo. n)
„Rebus in augendis o) longe distante marito
„Vxor moecha parit puerum. Post multa reuerso 725.
„De nive conceptum fingit. Fraus mutua caute
„Sustinet. Asportat. Vendit. Matrique reportans, p)
„Ridiculum simile, liquefactum sole refingit.
Si propiore q) velit breuitas subsisteret x) meta,
Dormiat in primis omnis sententia. Verbi s) 730.
Non t) meminisse velis. Sed tantum nomina rerum
Scribe stilo cordis, virtus ubi tota redundat u)
Thematis. Hoc facto quasi fungere lege fabrili.
Ferrum materiae, decoctum pectoris igne,
Transfer ad incudem studii. Permolliat illud 735.
Malleus ingenii, cuius luctatio crebra
Formet ab informi massa per idonea verba,
Omnibus amotis w) aliis, quae verba sequuntur. x)
Post y) conslent folles rationis nomina verbis,
Verbaque nominibus, quae totum thema loquantur. z)

740.

Sic breve splendet opus. Nihil exprimit, a) aut magis
aequo,

Aut

m) MS. IV. *ist.* n) MS. III. *isto.* o) MS. IV. *agundis.* p) MS. II. III. *reportat.* q) MS. I. *breuiore.* r) MS. II. *desistere.* s) MS. II. III. *formam.* t) MS. IV. *nec.* u) MS. II. III. *reclinat.* w) MS. II. III. IV. *Verba coadiunctis.* x) MS. III. *sequuntur.* y) MS. II. III. *mox.* z) MS. I. *sequuntur.* II. *loquantur.* a) MS. III. *exprimat.*

Aut minus. Iste novae brevitatis b) acutior usus. c)
Huius ad exemplum brevis haec descriptio d) servit:
„Vir, quia, quem peperit, genitum nive femina fingit,
„Vendit, & a simili liquefactum sole refingit. 745.
„De nive conceptum quem mater adultera fingit
„Sponsus eum vendens liquefactum sole refingit.

Sic e) brevis aut longus. se semper sermo coloret
Intus & exterius. Sed discernendo colorem
Ordine discreto. Verbi prius inspicere mentem, 750.
Et demum faciem, cuius ne crede colori. f)
Se nisi conformet color intus exteriori,
Sordet ibi ratio. Faciem depingere verbi
Est pictura luti. Res est fucaria; g) Ficta h)
Forma; i) Dealbatus paries; & k) hypocrita ver-
bum; 755.

Se simulans aliquid, cum sit nihil. Hic l) sua forma
Dissimulat deforme suum. Se iactitat extra,
Cum m) nihil intus habet. Haec est pictura, remoto n)
Quae placet, admoto o) quae displicet. Ergo memento,
Ne sis praeproperus. Sed in his, quae dixeris, esto
 760.

Argus, & argutis p) oculis circumspice verba
In re proposita. Sententia si sit honesta,
Eius ei servetur honos. Ignobile verbum
Non inhonestet eam. Sed, ut omnia lege regantur,
 C 2 Dives

b) MS. II. novitatis. c) MS. I. ordo. d) MS. I. III. *subservi*
prio. e) MS. I. III. IV. *Sir.* f) MS. II. *figurac.* g) MS
 II. III. IV. *falsaria.* h) MS. II. III. *forma.* i) MS. II. *Pi-*
cta. III. *Ficta.* k) deest in MS. II. IV. l) MS. III. IV.
Haec. m) MS. I. II. III. *Sed.* n) MS. I. IV. *remota.* o)
 MS. IV. *admota.* p) MS. I. *acutis.*

Dives honoretur sententia divite verbo. 765.

Nec nubat p) matrona potens in q) paupere panno.

Vt res ergo sibi pretiosum sumat amictum :

Si vetus est verbum, sis physicus, & veteranum r)

Redde novum. Noli semper concedere verbis s)

In proprio t) residere loco. Residentia talis 770.

Dedecus est ipsi verbo. Loca propria vitet u)

Et peregrinetur alibi, w) sedemque placentem

Fundet in alterius fundo. Sit ibi novus hospes,

Et placeat novitate sua. Si conficis istud

Antidotum, verbi facies iuvenescere vultum. 775.

Instruit iste modus transumere verba decenter. x)

Si sit homo, de quo fit y) sermo, transferat z) ad rem

Expresse similem, quae sit sua propria vestis.

In simili casu, cum videro a) mutuo illam,

Et mihi de veste veteri transformo b) novellam. 780.

Ecce vides : c) Verbo proprio dicitur aurum

*Fulvum. Lac niveum. d) Rosa praerubicunda. Mel
ipsum*

Dulcissimum. Flammae rutilae. Corpus nivis album. e)

Dic igitur : f) „Dentes nivei. Labra flammea. Gustus

„Mellitus. Vultus roseus. Frons lactea. Crinis 785.

„Aureus.„ Aptantur bene : Dentes, nix. Labra,

flammae. g)

Gustus,

p) MS. I. II. IV. *Ne rubeat.* q) MS. IV. *sub.* r) MS. I. *In-*
veteratum. s) MS. II. *verbum.* t) MS. I. *primo.* u)
MS. II. *vites.* w) MS. II. *alias.* x) MS. II. III. IV. *mo-*
deste. y) MS. III. IV. *fit.* z) MS. II. III. IV. *transferor.*
a) MS. II. *video cum.* III. *video.* b) MS. II. III. *transfor-*
mo veteri de veste. IV. *de veteri veste transformo.* c)
MS. II. *vide.* d) MS. II. III. IV. *nitidum.* e) MS. II. III.
nix alba decenter. f) MS. IV. *ergo.* g) MS. III. *flamma.*

Gustus, mel. Vultus, rosa. Frons, lac. Crinis, & aurum.

*Et, quia lucet ibi iunctura simillima rerum,
Si, de quo loqueris, sit non homo, loca retorque
Mentis ad id, quod homo. Verbum, quod ponit ibi-
dem 790.*

*Articulus similis proprie, transume h) decenter.
Ut, si forte velis hæc i) dicere: „Tempora veris
„Exornare solum. Primos exsurgere flores,
„Et k) placidum l) fieri tempus. Cessare procellas.
„Esse fretum planum. Motus fineturbine. Valles 795.
„Depressas. Montes erectos. „Discute tecum
Tale quid, in nobis quod m) propria n) verba lo-
quantur. o)*

*Ornatum faciens, pingis. Primordia nactus.
Nasceris. Eloquio p) placidus, blandiris. Ab omni
Re cessans, dormis. Immotus, stas pede fixo. 800.
Pressus ad ima, iaces. Erectus in aera, q) surgis.
Ergo sapit verbum, si dicas: „Tempora veris
„Pingere flore solum. Nasci primordia florum.
„Blandiri tempus placidum. Dormire procellas
„Cessantes. Freta stare, quasi non mota. Iacere 805.
„Depressas valles. Erectos surgere montes.*

*Quando tamen r) proprium transumis, plus sa-
pit istud, s)*

*Quod venit t) ex proprio. Talis transfusio verbi
Est tibi pro speculo. Nam u) te specularis w) in illo,*

C 3

Et

h) MS. II. transpone. i) MS. II. IV. hoc. III. sic. k) MS. III. Aut. l) MS. II. IV. Ad placitum. m) MS. II. nec. n) MS. I. II. proprie. o) MS. I. IV. loquatur. p) MS. II. III. Alloquo. q) MS. I. aere. IV. aethera. r) MS. I. II. IV. tuum. s) MS. III. IV. illud. t) MS. II. sapit. u) MS. IV. quia. w) MS. III. specularis.

Et proprias cognoscis oves x) in rure alieno. 810.

Talia multa vides. y) Sicut, si forte velimus

Nequitias hyemis tali proponere z) forma :

„Semper hiat diris hyems a) prædira b) tyrannis,

„Imperio cuius contristant c) aera nimbi.

„Excoecat caligo diem. Parit aura procellas. 815

„Nix claudit stratas. d) Constringit e) bruma medullas.

„Grando flagellat humum. Glacies incarcerat undas.

Vel f) si dicamus g) de tempore navibus apto :

„Non obiurgat aquas aquilo. Nec inebriat auster

„Aera. Sed solis radius, quasi scopa lutosi 820

„Aeris, emundat coelum. Vultuque sereno

„Tempus adulatur pelago. Clandestina flatus

„Murmura stare fretum h) faciunt, & currere vela.

Vel i) si fabriles ritus hoc ore loquamur :

„Ad folles vigilat flamen. k) Sepelitur in igne 835.

„Massa rudis. Coctam l) transsumit m) ab igne recenti

„Forceps. Incudi dat verbera crebra magister

„Malleus, & duris præcorripit ictibus illam.

„Sicque, quod optat, agit. Vel cassidis elicit orbem,

„Vtile munimen n) capiti. Vel provocat o) enssem,

830.

„Legitimum socium lateri. Vel corporis hospes

„Lo-

x) MS. II. opes. y) MS. II. III. vide. z) MS. IV. præscribere. a) MS. II. III. IV. hyems inhiat duris. b) MS. II. III. prædura. c) MS. II. constringunt. d) MS. II. III. Decoquit arvagelu. e) MS. IV. transfigit. f) MS. III. VI. g) MS. IV. loquamur. h) MS. I. freta. i) MS. IV. Aut. k) MS. II. III. IV. vigilant flammæ. l) MS. IV. tectam. m) MS. I. II. transmittit. n) MS. I. II. IV. consilium. o) MS. II. III. IV. procreat.

„Loricæ procedit opus. Connascitur illis
 „Ocrea subterior p) clypeus, quem q) tibia sumit. r)
 „Et stimulus citator equi, quem talus adoptat. s)
 „Et species aliae ferri, quas armat acumen. 835.
 „Exhaurit ferrum facies t) tam dissona rerum,
 „Tam variae species armorum, Malleus ictum u)
 „Supprimit. Incudes respirant calle peractò.
 „Ad metam subsistit opus, finitque diaetam.

Egredie sic verba locas. Sic verba locata 840.
 Pervia w) mentis erunt oculo. Sed verbalocare
 Res onerosa quidem studio. Modus iste loquendi
 Est gravis estque levis. Gravis est inventio verbi.
 Mens levis inventi. Sic se contraria miscent,
 Et x) pacem spondent, hostesque morantur amici. 845.
 Est ibi temperies quaedam, ne sit leve verbum
 Vile, vel illepidum. Trahat y) a gravitate leporem,
 Et pretium, gravitas, ne turgida fit, vel opaca.
 Praestet z) ei levitas lucem, reprimatque a) tumorem.
 Altera castiget b) reliquam. Sic ergo loquaris. c) 850.
 Sic grave iunge levi, Nec d) res haec detrahat e) illi.
 Sed sibi convenient f) ¶ eadem sede fruantur. g)
 Pacificetque suam concors discordia litem.

Vt magis urbane sedeat transsumtio h) verbi.

C 4

Notæ

- p) MS. I. subtilis. q) MS. II. III. clypeo quam. r) MS. I. sumet. II. IV. sumat. s) MS. III. adaptat. t) MS. III. facies ferrum. u) MS. II. III. ictus. w) MS. II. III. praevia. x) MS. II. III. IV. Sed. y) MS. III. IV. trahit. z) MS. II. IV. praestat. a) MS. II. IV. reprimitque. III. minuitque b) MS. II. III. IV. castigat. c) MS. I. II. loqueris. d) MS. III. ne. e) MS. IV. hic attrahat. f) MS. II. conveniat. g) MS. I. sede fruantur eadem. h) MS. II. III. translatio.

Non solo i) veniat comitante k) nomine fixo. 855.
 Mobile nomen ei dones, & l) tale sit illud,
 Quod plene succurrat ei, nubemque serenet,
 Si qua sit in verbo. Si non, illuminet illud
 Plenius, & plenum lumen transfundat m) in ipsum.

Ecce sub hac forma si tale quid exprimo: „Iura
 860.

„Mollescunt. “Vel n) „ Iura rigent. “Nondum o)
 bene lucet,

Sed tanquam sub nube latet transsumptio p) verbi.
 Et, quia q) sic positum, sedet in caligine verbum.
 Mobile nomen ei det r) lumen, & adiuvet illud.

Dic ergo melius: s) „Dispensatoria iura 865.

„Mollescunt. Distrieta rigent.“ Iam mobile nomen
 Verbum promovit. Distriectio namque rigorem
 Exprimit. Et rigida pia dispensatio iura
 Temperat, & mollit. Sed quid sit t) splendeat ex se
 Verbum transsumptum? Nihilominus adiuvet u)
 ipsum x) 870.

Mobile, de cuius splendore suus geminetur.

Esto y) satis lepide dicam, si dixerò: „Tellus
 „Plus aequo rorem coeli potavit, & imber
 „Dispensavit eum temere. “Tamen z) aptius istud a)
 Et melius dices, b) si dixeris: „Ebria tellus 875.
 „Plus

i) MS. II. III. *solum*. k) MS. II. III. *comitatum*, IV. *contenta*.
 l) MS. IV. *donet sed*. m) MS. II. *transcendat*. n) MS.
 IV. *et*. o) MS. IV. *neccum*. p) MS. II. III. *translatio*. q)
 MS. I. II. *quasi*. r) MS. IV. *dat*. s) MS. II. III. *potius*. t)
 MS. IV. *si quid*. u) MS. IV. *adiuvat*. x) MS. III. *illud*.
 y) MS. IV. *Ecce*. z) MS. IV. *tum*. a) MS. III. IV. *illud*.
 b) MS. III. *Dices & melius*.

„Plus aequo potavit aquas, & prodigus imber
 „Dispensavit eas temere.“ Quia c) se comitantur,
 Seque ligant, instar hederae, quasi non patiantur
 A se divelli, sed iurant foedus in unum.

Et sunt unanimes socii. Descriptio d) talis 880.

Affricuit e) limam f) demta caligine verbi. g)

Vincit adhuc istum melior pictura colorem,
 Quando movet litem cum verbo nomen. h) Et ipsa
 Oderunt i) sese facietenus. Attamen intus

Est amor, & concors sententia, quod docet istud:
 885.

„Dapsilis effundit, k) sed opus fundendo refundit
 „Nunquam fessa manus, nisi quando quiescit.“ Et
 istud:

„Ante Dei faciem devota silentia clamant.

Consule res alias, l) & idem mireris in illis.

Litibus alternis m) quando bellantur n) amantes
 890.

Crescit in hoc bello linguarum, pax animorum. o)

Hoc odio conditur amor. Sic est & in istis:

Se voces introrsus amant, licet exteriores

Sint inimicitiae. Lis est in vocibus istis. p)

Sed litem totam sedat q) sententia vocum. 895

Est aliud lumen, quo vox transfumta relucet,

Quando sumta semel transfertur & appropriatur r)

C 5

Sicut

c) MS. IV. sic. d) MS. II. III. discretio. e) MS. IV. Appli-
 cuit. f) MS. I. linguam. g) MS. I. II. III. verbis. h) MS.
 I. nomen cum verbo. i) MS. I. II. odere. k) MS. IV. effudit.
 l) MS. II. ipsas. m) MS. I. IV. alterius. n) MS. III. ri-
 xantur. o) MS. II. animarum. p) MS. III. ipsis. q)
 MS. II, III, IV. sedat concors. r) MS. IV. appropriate.

Sicut in hac serie: s) „Vetus illa peritiam Romae
 „Legibus armavit linguas, & pectora t) ferro,
 u) „Vt simul aptaret linguas & corpora w) bello.

900.

Vel fit in exemplum, x) quod plus sapit, hoc breve
 verbum:

„Armat eos in corde y) fides, in pectore z) ferrum.
 Vult ita transsumi verbum, vult mobile nomen,
 Vult fixum. Sed fit varie a) transsumtio b) verbi,
 Vel c) praecedentis, vel d) item e) ratione sequentis,

905.

Vel casus utriusque simul. f) Ratione fit ipsa
 Praecedentis, ut hic: „Sub verno tempore pausant
 „Nubes. Mansuescit aer. Silet aura. Loquentes
 „Inter se ioculantur aves. Dormit mare. Ludunt
 „Rivi. Pubescunt rami. Pinguntur agelli. 910.
 „Et lascivit humus. “Ratione sequentis ut ecce:
 „Papa, potens verbo, si linguam solvat ab ore g)
 „Seminat, unde cibatur oculus, & inebriatur aures,
 „Et totum satiat animum. Ratione duorum:
 „Taliter h) os Papae, dum i) dulcia verba propi-
 nat, 915.

„Aures tunc k) populi l) vigiles ex ore loquentis

„Verba

- s) MS. IV. forma. t) MS. IV. corpora. u) Hic versus praemittitur praecedenti in MS. IV. w) MS. III. pectora. x) MS. II. exemplo. y) MS. II. III. mente. z) MS. III. IV. corpore. a) MS. I. varia. b) MS. II. III. translatio. c) MS. II. III. Fit. d) MS. II. III. Fit. e) MS. I. rem. f) MS. III. Aut utriusque simul casus. g) MS. I. odore. h) MS. I. Talibus. i) MS. II. III. tam. IV. cum. k) MS. I. dum. II. III. ut. l) MS. I. loquitur.

„Verba bibunt, m) animosque n) fricant o) audita
quiete. p)

Mobile transfertur pariter q) ratione triformi :
Vel ratione sui fixi, cui iungitur ipsum

Improprie, velut hic : „Sermonem discute r) quis
s) fit 920.

„Crudus, an excoctus. Succosus, an aridus. Hyrtus
„An comptus. Rudis an formosus. t) Inops an opimus.
Vel u) ratione rei subiunctae, sicut in ista

Subiecta w) serie : „Quid agit x) Rex noster inermis
„Consiis, cinctus odiis, & nudus y) amicis. 925.

Aut utriusque simul : cum dicitur Ore disertus :
„Floridus eloquio. „Veteranus : z) „Marcidus aervo.
Pauper : „Re a) tenuis.“ Sequitur translatio b) fixi.

Fixum transfumptum si c) fit commune, colorem
Dat verbis talem : „Populi fragor impulit urbem. d)
930.

Aut huius formae : „Tuba fulminis. Impetus aurae.
„Iurgia ventorum. Strepitus maris. Ira procellae.

Si proprium fuerit, vel ad hoc transfertur e) ut
ipso

Laudes, vel laedas, tanquam cognomine. Laudas f)
Tali-

m) MS. II, III. bibant. n) MS. I. II. animos. o) MS. II, III.
fricant. p) MS. I. Quid autem. IV. sed ipsum. q) MS.
II, III. nomen. r) MS. I. discite. s) MS. I. s. IV. quid. t)
MS. I. IV. excultus. u) MS. III. Aut. w) MS. II, III, IV.
subiuncta. x) MS. I. II, III. aget. y) MS. IV. nudatus.
z) MS. II, III, IV. Veterano. a) MS. II, III, IV. Pauperie.
b) MS. IV. transumptio. c) MS. IV. cum. d) MS. IV.
urbes. e) MS. IV. transfumptam transfer. f) MS. III,
IV. laudes.

Taliter: „Iste g) Paris.“ Vel laedas taliter: „Iste h) 93f.

„Thersites.“ Vel adhuc i) ut fit simulatio quaedam, Scilicet hac forma: „Navem regit ille magister, k).

„Et thiphis l) noster.“ Vel: „Redam m) rusticus il- len)

„Ductor & Antomedon o) noster.“ Vel transfero nomen p)

Ex alia causa, ne fit similitudo q) vera r) 94o.

Imo s) per antiphrasim, tanquam derisio, quando Corpore deformem Paridem, vel corde ferocem Aeneam, vel vi fragilem cognomino Pyrrum, t)

Vel u) sermone rudem Ciceronem, vel petulantem Hyppolitum. w) Renovat talis mutatio x) verbum. 94f.

(Sic y) transfert. unam simplex oratio vocem. Interdum z) plures. Vt in isto themate verbi:

„Pastores praedantur oves.“ Duo nomina transfers Pastores & oves. Nomen pastoris ad ipsos Praelatos, & nomen ovis transfumis ad ipsos 95o. Subiectos. Transfertur adhuc oratio tota,

Et

- g) MS. III. ille. h) MS. III. ille. i) MS. II. IV. ad hoc. k) MS. I. loco horum quinque versuum hos habet: *Si proprium, prodit iste color: Videtis amici, Qualiter iste Simon nos prodidit. Aut color alter In tali specie: Navem regit ille magister.* l) MS. I. ciphis. II. tiffs. m) MS. II. prodam. IV. edam. n) MS. I. vel rursus transfero nomen. o) MS. III. Anthomedon. p) Hic versus deest in MS. I. q) MS. II. IV. simulatio. r) MS. IV. quaedam. s) MS. III. Immo. t) MS. III. Pyrrum. u) MS. I. Aut. w) MS. I. III. Spolirum. x) MS. III. haec permuta- tio. y) MS. I. ff. z) MS. I. Et quando.

*Et pars nulla sui, quam a) talis sermo figurat:
„Litus arat. Laterem lavat. Auram b) verberat.“*

Istae c)

Sunt species, per quas transsumtio verba colorat.

*Taxatis transsume modis. Tamen esto modestus
955.*

*Nec d) sis inflatus, nec e) turgidus. Hic f) duo
mixta g)*

*Sunt & honos & onus. Onus est transsumere vo-
cem h)*

*Vt decet. Est & honos i) cum k) sit l) transsumta m)
decenter.*

Quando n) venit tali sententia culpa paratu

Ille sonus vocum laetam dulcescit ad o) aurem. 960.

Et fricat interius p) nova delectatio mentem.

Transfero. Permuto. Pronomino. Nomino. Verba.

Haec formant ex se verbalia, suntque colorum

Nomina, quos omnes recipit transsumtio sola.

Procures istas epulas, istosque liquores. q) 965.

Hoc epulum satiat. Hic potus inebriat aures.

Texuit ars alios pretio levioire paratus.

Sed tamen est in eis gravitas, & idoneus usus.

Sunt hinc inde decem, Sex hinc, & quatuor inde,

Flores verborum. Denarius iste colorum 970

Verba coloret r) ea gravitate: quod est alieno,

Non

a) MS. I. quod. b) MS. II. IV. Aera. III. Aerem. c) MS. IV
iste. d) MS. II. III. ne. e) MS. II. vel. III. ne. f) MS.
III. IV. Haec. g) MS. IV. iuxta. h) MS. IV. verbum.
i) MS. I. honor. k) MS. II. III. quod. l) MS. I. sunt. m)
MS. II. III. translata. n) MS. II. Inde. o) MS. II. III. in. p)
MS. II. iuvat ulterius. q) MS. I. colores. r) MS. II. IV. colorat.

Non proprio, vox sumta modo. Genus omnibus u-
num.

Scilicet improprius vocum status, & peregrina
Sumtio verborum. Ne s) forsitā haesitet inde
Mens incerta, fidem faciant t) exempla secuta. 975.

Prodeat in medium talis sententia: „Languens
„Affectat medicum, lugens solamen, egenus
„Subsidium.“ Melius florent hoc schemate u) verba:
„Languor eget medico, solamine luctus, egestas
„Subsidio.“ Verbis hic w) est innata voluptas, 980.
Ponere sic x) formam pro re, sic y) vertere: Languens
In languor, lugens in luctus, egens in egestas.

Quid dat formido? Pallere. Quid ira? Rubere.
Quidve superba lues? Turgere. Resumimus ergo:
„Formido pallet. Rubet ira. Superbia turget. 985.
Dulcescitque magis, meliusque saporat in aure,
Quando, quod effectus sibi vendicat, applico causae.

Praeloti capitis discriminet z) ordine crines
Pectinis officium. Forpex a crine recidat a)
Omne supervacuum, renovetque b) novacula vul-
tum: 990.

Sic instrumento docet ars dare more venusto, c)
Quod tamen est utentis eo. d) Sic surgit ab arte e)
Evitare vias tritas, f) & honestius ire.

Lucet item g) Sermo sic sumtus: h) „Corpora
ferro, „Ar-

s) MS. II. *new.* t) MS. II. III. *facient.* u) MS. III. *themat.*
w) MS. II. III. *his.* x) MS. II. III. *& iurvat in.* y) MS. II.
III. *concretum.* z) MS. I. IV. *discriminat.* a) MS. I. IV.
gescindit. b) MS. I. IV. *renovatque.* c) MS. IV. *faceto.*
d) MS. II. *eis.* e) MS. II. IV. *consurgat ab arce.* f) MS.
II. IV. *Et tritas vitare vias.* g) MS. IV. *Currit adhuc.*
h) MS. II. III. *sumtus sic.*

„Argento loculos, digitos spoliavimus auro. 995.
 Non quia Zeugma suo depingit i) verba colore,
 Sed quia dicturus rem totam supprimo formam.
 Exprimo materiam. Rudior modus exprimit ambo.
 Subticit ars unum, k) servitque duobus in uno.

Hic l) modus inductus m) secum n) tria commo-
 da ducit: o) 1000.

Curtat enim vocum dispendia, remque colorat.
 Et metro promittit opem. Dispendia curtat
 Dictio. Vox brevior, quam sermo. Remque colorat
 Vocis in hac forma suntae prudentior usus.
 Et metro producit p) opem, si postulat q) ipsam r)
 1005.

Obliquus, cuius vitet s) consortia versus. t)
 Quod liquet ex isto: „Digitus lascivit in auro.“
 „Aurum,“ vox brevior. Productior, „Annulus auri.“
 Ipsam rem loquitur vox haec. Subtilior u) illa.
 Casibus hinc cedunt. Sunt inde rebellia metra. 1010.

Rem vice contenti quae continet accipe. Ponens
 Verbum vel fixum, vel mobile quodlibet, apte
 Insere sic fixum: „Potatrix Anglia. Textrix w)
 „Flandria. Iactatrix Normandia. “x) Mobile no-
 men

Sic appone: „Fora clamosa. Silentia claustra. 1015
 „Luctifonus carcer. Domus exhilarata. Quieta
 „Nox.

i) MS. III. *depingat.* k) MS. II. III. *Ars unum reticet.* l) MS. IV. *Qui.* m) MS. IV. *in dictis.* n) MS. III. *affers.* o) MS. III. *secum.* p) MS. I. II. III. *promittit.* q) MS. III. *postulet.* r) MS. II. III. *illam.* IV. *istam.* s) MS. IV. *vitet.* t) deest hic versus in MS. I. u) MS. I. IV. *subtilius.* w) MS. I. *textrix.* x) MS. III. *Normannia.*

„Nox. Operosa dies. „Sumtis sic y) utere verbis :

„A z) morbis sanat medica a) virtute Salernum

„Aegros. In causis Bononia b) legibus armat

„Nudos. Parisius dipensat in artibus illos 1020.

„Panes, unde cibatur robustos. Aurelianus

„Educat in cunis auctorum c) lacte tenellos.

Curat hyperbolicus, sed non excurrat d) inepte,

Sermo. Refrenet eum ratio, placeatque modestus

Finis, ut excessum e) nec mens, nec horreat f) auris.

1025.

Sicut in g) hac forma vocis : h) „Transverberat
hostes

„Telorum quasi grando pluens. Silvas imitatur

„Hastarum confracta strues. Fluit unda cruoris

„Aequoris exemplo. Vexantque cadavera valles.

Mirifice laudes minuit i) modus iste, vel auget. 1030.

Et k) placet excessus, quem laudat & auris & u-
sus. l)

Dicturus : „Studui tribus annis ; „Verba colores
Pulchrius. Iste color m) color n) est rudis o) & ve-
teranus.

Hoc rude sic formes. Istud vetus hæc p) tua lima

Innovet : „In studio me tertia repperit aestas. 1035.

„Tertius involvit autumnus. Tertia curis

„In-

y) MS. I. III. IV. Sic sumtis. z) MS. I. III. IV. In. a) MS. I. medici. b) MS. II. Vincentia. c) MS. II. auctorum suggesto. d) MS. IV. discurrat. e) MS. II. excursus. f) MS. II. III. IV. abhorreat. g) MS. II. III. Scilicet. h) MS. I. notas. i) MS. II. III. minuit laudes. k) MS. II. III. Sic. l) MS. II. III. finis & ortus. m) MS. II. III. IV. modus. n) MS. II. modus. III. IV. rudis. o) MS. III. IV. modus. p) MS. I. sic.

„Intricavit q) hyems. Tria tempora verna peregi.

Suppresso toto subtilius exprimo dictum,

Quando modis dictis a partibus innuo totum.

Pars anni madeat: „Annus madet.“ Areat: „Aret.“ 1040.

Fervescat: „Fervet.“ r) Tepeat: „Tepet.“ Erogo toti,
Quod pars eius habet, forma rationis eadem.

Tu varia pro parte tui censebere Gyon

Turbidus & liquidus. Augustus & amplus. Amarus

Et sapidus. Rursum simili censenda tenore 1045.

Sicca dies, & aquosa tamen pro parte. Colorum

Cum sit uterque s) placens placeas utroque colore. t)

Est etiam verbi civilis abusus, quando

Verbum nec proprium, nec certum, u) sumitur, imow)

Finitimum proprio. Puta si proponitur x) istud: 1050.

„Sunt parvae y) vires Itaci, pectus z) tamen eius

„Magni consilii.“ Sic vertit a) abusus verbum:

„Sunt vires in Vlysse breves, pectus tamen eius b)

„Longi consilii.“ c) Quia sunt confinia quaedam

Istarum vocum: Longum. Magnum. Breve. Par-
vum. 1055.

Praescriptis formis quaedam pictura coloris d)

Et e) quiddam f) gravitatis inest, quae g) nascitur

h) inde,

D

Quod

q) MS. I. Intravit. IV. incrustavit. r) MS. II. III. Frigescat: Friget. s) MS. IV. utroque. t) MS. IV. coloris. u)

MS. IV. tritum. w) MS. III. immo. x) MS. I. praeponitur.

y) MS. I. IV. parvae sunt. z) MS. I. IV. sed mens.

a) MS. I. IV. vertat. b) MS. I. IV. in pectore cuius. c)

MS. I. IV. Longum consilium. d) MS. IV. colorum. e)

MS. II. vel. f) MS. IV. quoddam. g) MS. II, III, IV.

quod. h) MS. II, III, provenit.

Quod res in medium facie non prodit aperta.

Nec sua vox deservit i) ei, sed vox aliena.

Et sic se quasi nube tegit, sed nube serena. 1060.

Surgit item quaedam gravitas k) ex ordine solo,

Quando, quae sociat l) constructio, separat ordo.

Vt sit in hac forma: „Perversio rege sub illo.

„Tempus ad illud. Ea de causa. Rebus in illis. m)

Aut huius generis transiectio: n) „Dura o) creavit

1065.

„Pestiferam fortuna famem. Letalis egenam

„Gente famem spoliavit humum.“ Sic ordine distant

Quae constructa p) tamen prope stant. Structura pro-
pinqua

Declarat melius q) sensum. Sed plus sedet auri,

Plusque saporis habet, moderata remotio vocum, r)

1070.

Si niti gravitate velis, his utere velis. s)

Hunc portum teneas. Hic t) fixa sit anchora mentis.

Sic tamen esto gravis, ne res sub nube tegatur.

Sed faciant voces, ad u) quod de iure tenentur.

Quae w) clausum referent x) animum sunt verba
reperta, 1075.

Vt quaedam claves y) animi. Qui vult aperire

Rem clausam nolit verbis inducere nubem.

Si tamen induxit, facta est iniuria verbis.

Fecit

- i) MS. I. *deservet.* k) MS. III. *gravitas quaedam.* l) MS. III. *cum quae confociat.* m) MS. II. *istis.* n) MS. III. *traiectio.* o) MS. IV. *Dura.* p) MS. II. *structura.* q) MS. I. *levius.* r) MS. II. *vocis.* s) MS. I. *verbis.* t) MS. IV. *haec.* u) MS. I. IV. *id.* w) MS. II, III, *ut.* x) MS. IV. *referant.* y) MS. III. *clavis.*

*Fecit enim de clave seram. Sis claviger ergo.
Remque tuis verbis aperi. Si namque per aures 1080.
Intret in z) aspectus a) animi sine luce loquela:
In fluido b) fundat. In sicco plantat. In aura
Verberat. In c) sterili sulcum deducit arena.
Si qua feras d) igitur peregrina vel abdita verba
Quid possis ex hoc ostendis, iusque loquendi 1085.
Non attendis. Ab hac macula te e) retrahat f) er-
ror g)*

*Oris, & obscuris oppone repagula verbis.
Uttere consilio, licet omnia noveris. Vnus h)
Maior in hoc aliis. In verbis sis tamen unus
Ex aliis. Ne sis elati, sed socialis i) 1090.
Eloquii. Veterum clamat doctrina: Loquaris
Ut plures. Sapias ut pauci. Nec tamen inde k)
Vilescis. Sermone potes simul esse facetus
Et facilis. Proprias igitur non l) respice vires,
Imo m) suas, cum quo loqueris. Da pondera verbis n)
1095.*

*Aequa suis humeris, & pro re verba loquaris.
Cum o) doceas artes p) sit sermo domesticus arti.
Quaelibet ars gaudet propriis. Sed q) sint sua verba
Limitibus contenta suis. Cum veneris extra
In commune forum placeat r) communibus uti. 1100.*

D 2

Ih

2) MS. III. ad. a) MS. II. ad inspectus. b) MS. I. fluvio. c)
MS. II. et. d) MS. IV. scias. e) MS. III. IV. sc. f) MS.
I. IV. retrahit. II. subtrahat. g) MS. I. horror. h) MS.
II. III. si noveris omnia solus. i) MS. I. socialis. k) MS.
I. IV. ex hoc. l) MS. I. II. III. ne. m) MS. III. Immo.
n) MS. I. IV. verbi. o) MS. II. III. si. p) MS. II. III. ar-
tem. q) MS. II. III. si. IV. Sic. r) MS. IV. liceat.

*In res) communi communis, in appropriatis
Sic sermo proprius. Sic rerum cuique geratur
Mos suus. In verbis est iste probatior t) usus.*

*Si sermo velit esse levis, pulchrique coloris,
Tolle modos omnes gravitatis, & utere planis, 1105.
Quorum planities turpis ne u) terreant aures,
Vnde colorentur quos sumas ecce colores:*

„Res mala! Res peior aliis! Res pessima rerum!

„O malum! miserum malum! miserabile malum!

„Cur tetigit te gustus Adae? Cur unius omnes 1110.

„Culpam flemus Adae? Fuit haec gustatio mali

„Publica causa mali. Pater, in nos tam ferus hostis,

„Se perhibet non esse patrem, de divite pauper,

„De felice miser, de tanta luce retrusus

„In tenebras. Vbi nunc paradisus, & illa voluptas, 1115.

„Cuius eras dominus? Tibi dico, potissima rerum,

„Vnde tibi tantum scelus? Erras mente favendo

„Vxoris facto, vetitum gustando, loquela

„Facta tuendo. Favens igitur, gustansque, tuensque,

„Nonne ruis merito? Dic ergo: Cur tetigisti 1120.

„Pomum tam nocuum? Mihi coniunx obtulit. Ad w)

quid

„Gustasti? Suasit mihi rem non x) esse nocivam.

„Quare fautor eras? Timui fecisse molestam.

„Post factum y) cur segnis eras deslere reatum

„Ad veniam flectendo deum, ree z) mortis, in hac re

1125.

„Quae ratio? Solus fuit error pro ratione.

„Liber

s) MS. IV. *Iure.* t) MS. II. *paratior.* u) MS. II, III, *ne turpis.* w) MS. I, II, III, *vt.* x) MS. II, III, IV. *rem nocens.* y) MS. IV. *facinus.* z) MS. II, III, IV. *dic.*

- „Liber is est vitii a) qui non est servus. b) At ille
 „Cum servus fuerit, c) an libertate fruatur?
 „Si tanta virtute potens non restitit hosti,
 „Vnde resistemus fragiles? Et coepit d) ab hoste 1130.
 „Lapsus, & arte sua lapsi sumus, & sine lapsu
 „Vivere corrupti non possumus. Vtile lapsis
 „Hoc genus auxilii: lacrimae, ieiunia, psalmi.
 „Cui potior Deus est, quam mundus, non nocet illi
 „Spiritus immundus. Qui spem non ponit in hoste, e)
 „Vnde timere potest hostem? Gravis ad nocumenta f)
 „Si solis solet esse suis, lex non finit aequa, g)
 „Vt simus de plebe sua, ne forte procellae
 „Nos mergant gravitate sua. h) Servemus honesta,
 „Et mala vitemus. Quia virtus optima rerum, 1140.
 „Pessima res vitium, Nihil aequae perniciosum.
 „Hoc erat expertus, cuius fuit ille misertus,
 „Qui dignans nasci venit de morte renasci;
 „Vnus i) qui potuit, quod profuit omnibus, esse.
 „Hac k) in carne sine carie. Nec criminis hamo 1145.
 „Captus. Homo simplex & supplex l) ludit iniquum
 „Serpentem, qui nos deludit. m) Et hostia factus
 „Hostem confecit, n) & eum moriendo remordit.
 „Serpens invidiae, nostraeque propaginis hostis,
 „Cur cruce damnasti Christum? Meruitne? Sed ex-
 pers 1150.
 „Omnis erat maculae. Corpus phantasma putasti?

D 3

„Sed

a) MS. I. IV. vitii. b) MS. II, III. infervit. c) MS. IV. fuerat. d) MS. I. capit. e) MS. IV. hostem. f) MS. II. nocumentum. g) MS. IV. esse. h) MS. II. sui. i) MS. II, III. Munus. k) MS. IV. Hic. l) MS. III. supplex & simplex. m) MS. II, III. Elisit. n) MS. I. confregit.

„Sed veram carnem sumsit de virgine. Purum
 „Credebas hominem? Sed se virtute probavit
 „Esse Deum. Quare merito damnare. Memento:
 „Servus, qui damnat dominum o) damnatur ab
 illo. 1155.

„Sic in eo p) iuste damnatio desit, a quo
 „Cooperat. Hostis enim primus q) damnaverat Evam.
 „Eva secunda virum. Vir tertius omne quod eius
 „Stirpis erat, Stirps quarta Deum. Deus ultimus ho-
 stem,

„Cui mors ipse fuit. Fuit & sic profuit orbi. r) 1160.
 „Profuit & potuit, Potuit, quia cuncta redemit.
 „Si de posse suo contenderet, absque labore
 „Omnia salvasset. Est eius namque potestas
 „Omnipotens virtus, & cui datur s) omnia posse
 „Nutu, vel verbo, vel solo velle. Videtis 1165.
 „Quod t) potuit. Sequitur: cur noluit. Ecce tenorem
 „Causae. Si u) fieret hosti violentia, posset,
 „Imo pateret, in hoc w) id agens iniurius esse.
 „Vnde, sed ut notum pertranseo, regula iuris
 „Dixerit: x) Vt sic y) hominem fallaciter z) hostis

1170.

„Mortificavit, a) ea forma subtiliter hostem
 „Mortificaret homo, captum deitatis b) ab hamo.
 „Hac ratione deus in vera c) carne morari

„No-

b) MS. II. III. dominum damnat. p) MS. II. III. IV. eum. q) MS. I. prius. r) MS. IV. illi. s) MS. III. cui datur &. t) MS. I. quid. u) MS. III. Sic. w) MS. II. III. IV. probaretur. x) MS. II. III. IV. Dixerat. y) MS. II. III. IV. sicut. z) MS. II. III. subtiliter. a) MS. II. Mortificarat. b) MS. I. duritatis. c) MS. II. III. mortis.

- „Nobiscum venit. A carnis labe notari
 „Non potuit. Tandemque suo nos sanguine lavit, 1175.
 „Qui vitae mortisque potens hanc rupit & illam.
 „Rupit enim vitam moriens, mortemque resurgens d)
 „Nec e) praesumpta suos, sed vita resumta redemit.
 „Proditor humanae naturae! Proditor inquam!
 „Vis ubi nunc tua? Vis haec, f) mors, tua vincula
 rupit. 1180,
 „Rupit g) vi mira tua vincula, Mors! Sua quam
 mors
 „Felix! Quam felix mors! Illa redemptio nostra.
 „Haec sua mors animae sanavit vulnera. Lavit
 „Sordes. Amovit culpas. O quam pia Christi
 „Gratia! Quam grata pietas! Tibi, fons pietatis,
 1185.
 „Ex hoc h) me totum foveo. Da, tolle, flagella.
 „Parce. Iube, Prohibe. Facias utrumlibet. Ecce
 „Servus ego. Domine, sicut libet, utere servo.
 „Quicquid agas, grates i) ago. Iesu tam bone! quem te
 „Dicam? Sive pium te dicam, seu pietatem 1190.
 „Ipsam, seu fontem pietatis, seu magis addam:
 „Maior es. Hic tantus voluit tantillulus esse. k)
 „In forma servi veniens evincere venit
 „Quas amisit oves, quae vi l) raperentur ab hoste,
 „Non de iudicio. Nisi forte revinceret hostem, 1195.
 „Sicut erat praeiudicatus m) homo. Sed n) debuit esse
 „Talis homo purus, o) aut angelus, aut Deus. Esse
 D 4 Purus

d) MS. II. III. *revivens*. e) MS. III. *Ac.* f) MS. II. III. IV. *ubi*. g) MS. IV. *Rumpit*. h) MS. II. III. *Iesu*. i) MS. IV. *gratias*. k) MS. II. *esset*. l) MS. IV. *ne*. m) MS. IV. *de iudicatus*. n) MS. IV. *fi*. o) MS. I. *primus*.

„Purus p) non potuit : quia purum q) vinceret r)
hostis s)

„Impurus. t) Possetque leues u) incurrere lapsus.

„Angele non poteris : Quia cum natura ruiisset 1200

„Propria, non stares in w) nostra. Sed tamen esto.

„Esto, quod alteruter firma virtute stetit,

„Nosque redemisset. Constat minus esse creari,

„Quam redimi. Reparatus homo minus ergo creanti,

„Plusque x) teneretur y) redimenti. Sicque fuisset

1205.

„Pluris opus factore suo. Fuit ergo necesse,

„Ut Deus esset homo, cuius sapientia plena

„Humanos regeret sensus z) deitatis a) habena.

„Cui soli mundus deberet utrumque : Creari

„Et redimi ; cultumque Deo b) persolveret uni. 1210.

„Sicut opus fuerat, sic res processit in actum.

„Personis aliis simplex natura c) remansit ;

„Filius univit se nostrae, clausus in alvo d)

„Virginis. Inclusit uterus, quem claudere mundus

„Non potuit. Coepit in tempore, qui fuit ante 1215.

„Tempora. Verus homo ; verus Deus. Omnia nostra

„Pertulit, excepta culpa. Ludibria passus

„Mutuit. Afflictus plagis per vincula mortis

„Transit. In dira e) cruce corpus mite pependit.

„Spi-

p) MS. I. primus. q) MS. II. III. IV. purus. r) MS. II. protinus. III. promptius. IV. promptior. s) MS. II. III. IV. esset. t) MS. IV. Impuro. u) MS. II. lues. w) MS. I. II. IV. vi x) MS. I. Plusquam. y) MS. II. tenerentur. z) MS. I. IV. Sensus humanos regeret. a) MS. I. diritatis. b) MS. II. III. suum. c) MS. IV. persona. d) MS. I. II. III. aula. e) MS. III. dura.

„Spiritus emissus, novus hospes, ad infera venit. 1220

„Post biduum f) victor propria virtute revexit.

„Abductas sic g) pastor oves ad ovile revexit. h)

„Res haec quanta fuit! & quae! Sed transeo i)
nomen,

„Cura nequeat sumi tanto conforme stupori.

„Ergo cum redimi non posset, ni Deus esset, 1225.

„Factus homo. Factusque Deus homo vicit. Et eius k)

„Mors mortem. Vitaque l) suos a morte redemit.

Verborum flores hoc thema redegit in unum,
In quibus est brevitatis, m) & propria sumtio vocum.
Nil perit ex numero. Nec omittitur ordo colorum.

1230.

Si n) tamen improprie quandoque vocabula sumsi,

Cum levibus decuit mixtim o) gravioribus p) uti,

q) Vt, quamvis sapiat propriae r) dulcedine formae,

Plus saperet levitas gravium condita sapore.

Sic igitur s) cordis digitus t) decerpit in agro 1235.

Rhetoricae flores eius. Sed floreat illis

Sparsim sermo tuus variis, u) non creber eisdem.

Floribus ex variis melior redolentia surgit.

Quod sapit, inspidum vitiosa frequentia reddit.

Sunt alii flores, quibus est sententia vocum 1240.

Florida, quos omnes claudio brevitate sub ista :

D 5

Quan-

f) MS. IV. *triduum*. g) MS. IV. *ita*. h) MS. II. III. IV. *re-*
duxit. i) MS. IV. *Pertranseo*. k) MS. I. II. IV. *Nec ho-*
mo factus, nisi vincere mortem. l) MS. I. II. IV. *Dispo-*
suit. Mors victa. m) MS. IV. *levitas*. n) MS. I. *Sed*.
o) MS. II. III. *mixtis*. p) MS. I. II. III. *gravitatibus*. q)
Hi duo versus praeposuntur antecedenti in MS. II. r)
MS. IV. *mixta*. s) MS. IV. *ergo*. t) MS. II. III. *digitus*
cordis. u) MS. I. *variis*.

Quando coloratur sententia sic operatur :
 Distribuit variis distincta negotia rebus,
 Aut in personas varias. w) Cum culpat honeste
 Et licite dominos, vel x) amicos, nemine verbis 1245.
 Offenso. Cum plus notat in re quam fit in ore.
 Et rem diminuit verbo, sed more modesto.
 Resque secuturas etiam describit, & illas
 Quae possunt de y) re dicta contingere. Quadam
 Cum gravitate tamen dilucidat omnia plene. 1250.
 Aut z) rem disiungens a) a re ratione secuta
 Ambas absolvit. Vel singula rursus in unum
 Conveniunt, &, quae sunt undique sparsa, resumit.

In b) replicando frequens iterum variando colo-
 rem c)

Dicere res plures videor. Sed semper in una 1255.
 Remoror, d) ut poliam rem, melius, e) & quasi crebra
 Expoliam lima, quod fit sub duplici forma :
 Dicendo varie, vel eandem rem, vel eadem
 De re. Tripliciter varie dicemus f) eandem
 Rem. Septemque modis varie dicemus eadem 1260.
 De re. Quos g) omnes lege plenius in Cicerone.
 Aut ad idem punctum descendo. Frequenter ibidem
 Commoror. h) Aut aliter, quando res comparo. Secum
 Contendunt positae rationes. Saepius ex re
 Dissimili similem traho. Vel cum nomine certi 1265.
 Autoris rem, quam dixit, vel quam prius egit.

Ex-

w) MS. III, alias. x) MS. II. III. &. y) MS. II. III. IV. ex. z) MS. H. III. Et. a) MS. III. distinguens. b) MS. III. Et. c) MS. IV. colores. d) MS. II. IV. Demoror. e) MS. II. III IV. plenius. f) MS. II. dicetur. g) MS. II, quas, h) MS. II, III, Dum moror.

Exemplum pono. Doctos i) vel omitto colores,
 Et color accedit alius. Collatio facta
 Formae cum simili k) forma sub imagine recta.
 Sive color vicinus ei, cum l) corporis ipsam, 1270.
 In quantum satis est, effingo vel exprimo formam,
 Deinde quasi quasdam notulas, certissima signa,
 Pono. Quibus quae sit hominis natura patenter m)
 Describo. Color iste magis, meliusque, colorat.
 En alium florem personae, quando loquenti 1275.
 Sermo coaptatur, redoletque loquela loquentem.
 Postea n) res ipsas o) alia novitate colorans
 Cui prohibet natura loqui, modo dando loquelam
 Personam conformo novam; modo suspicioni
 Plus do, quam vocis signo; p) modo comprimo totam
 1280.

Rem q) brevibus verbis, & r) eis quibus indiget ipsa,
 Non aliis. Modo res ita se demonstrat aperte,
 Ut quasi sit praesens oculis, quod fiet ad unguem
 Istis quinque modis: Si monstro quid ante; quid in re;
 Quid post haec; s) quae rem circumstent, quaeve se-
 quantur. 1285.

In serie dicta lege quae sint schemata rerum;
 Quot numero, Bis namque decem, si subtrahis unum,
 Quam seriem teneant. Quia non variabitur ordo,
 Quem teuui. Positis exemplis rem patefeci:
 „Est Papae leges sacras t) dictare, Minorum 1290.
 „Prae-

i) MS. II. III. IV. dictos. k) MS. II. consimili. l) MS. II. III
 dum. m) MS. I. potenter. n) MS. I. Denique. o) MS
 II. III. alias. p) MS. IV. voci signis. q) MS. II. Res. r)
 MS. II. III. vel. s) MS. III. Vel quid post. t) MS. II. III.
 sacras leges.

- „Praescriptam u) iuris formam servare. Sed errant
 „Quamplures, quorum Te, Papa, redarguit error.
 „Parcis, non punis, enormia lucra sequentes.
 „Illicitum w) vendunt, & emunt, sine vindice culpae.
 „Papa potens, cuius non est breve posse, memento 1295.
 „Vindictae. Mansuete pater, quandoque mucronem
 „Exime. x) Si dormit vindicta, vagabitur errans,
 „Ut y) lupus insultans, aut ut vulpecula damno z)
 „Insidians. Meditabitur hinc, operabitur a) inde
 „Nequitias. Occultus in hoc, manifestus in illo. 1300.
 „Plenus utrinque malo. Duo sunt mala: Fraus Si-
 moniae;
 „Frigus avaritiae. Perplectitur b) istud & illud c)
 „Non detestatur. Sed inani voce laboro.
 „Quicquid in hunc d) dicam, laterem lavo. Si probro,
 non est
 „Hoc eius meritum. Si reprobo, non movet eius 1305.
 „Crimen eum. Lege e) quicquid habet de felle. Lege-
 tur:
 „Praesens blanditor. Absens detractor. Amicus
 „Apparens. Hostis tectus. Possessor avarus.
 „Exactor durus. Praedo gravis. Ambitiosus
 „Institor. Illicitus emtor. Celer ad f) simoniae g) 1310.
 „Tam generale malum. Scelerum, Pater Optime, vin-
 dex h)

„Ad

u) Editio fragmenti Flaciana: Praescripti. w) MS. IV.
 Illicite. x) MS. II. III. Exfere. IV. Extrabe. y) MS. IV.
 Et. z) MS. II. III. damae. a) MS. I. IV. Operabitur
 hinc, meditabitur. b) MS. IV. Complectitur. c) MS. III.
 illud & istud. d) MS. IV. hoc. e) MS. II. Sed. f) MS.
 II. Pereat. g) MS. IV. simoniam. h) MS. I. index.

- „Ad scelus hoc appone i) manum. k) Prudentia Papae
 „Vult, & habet, sepelire nefas. Non est alienum
 „Hoc opus a Papa prudente, nec ista voluntas.
 „Papa bonns l) tractes m) ista n) tecum saepius: O
 quam 1315.
 „Mira Dei virtus! o) Quam magna p) potentia!
 Quantus
 „Sum? Quantillus eram? Subito de stipite parvo
 „In cedrum crevi magnam. q) Deus ille deorum
 „Mirificavit r) opus proprium. Sub flore iuventae
 „Me voluit caput esse senum. Mirabile donum! 1320.
 „Dat iuveni claves regni coelestis, & orbis
 „Imperium. s) Nondum decurso t) tempore multo
 „Cor gessi sciolum. Fuit os rude. Posse pusillum.
 „Iam u) cor, & os, & posse meum, sic extulit, & sic
 „Praetulit ex w) aliis, ut sim stupor unicus orbis. 1325
 „Istud opus non est humanum. Gratia summi
 „Me fecit summum. Mihi nec laus inde, sed illi
 „Grates, de cuius pleno x) suscepimus omnes.
 „Vnde magis teneor, & strictius obligor illi
 „Ponere, quod poni disponit; tollere, tolli 1330.
 „Quod statuit; velle, quod vult; odisse, quod odit.
 „Et cupio quod y) sic astringor: Et omnia ponam,
 „Quae poni; tollam, quae tolli iussit. In uno z)
- „Solli-

i) MS. II. *extende.* k) MS. IV. *malum.* l) MS. II. III. IV. *diu. Edit. Flac. potens.* m) Flac. *tractas.* n) MS. II. III. IV. *ita.* o) MS. II. III. IV. *pietas.* p) MS. II. III. IV. *mi-
ra.* q) MS. II. III. *magnam cedrum crevi.* r) MS. II. III. *magnificavit.* s) MS. IV. *in paribus.* t) MS. III. *di-
scurso.* u) MS. II. III. IV. *Nunc.* w) MS. II. III. IV. *hoc.* x) MS. I. *dono.* y) MS. I. *quia.* z) MS. IV. *imo.*

„Sollicitus : Velle, quod vult ; odisse, quod odit.

„Quisnam tam cerebri vacuus ? tam pectoris ex-
pers ? 1335.

„Tam sine se? quin laudet opus, quin indicet illud

„Prudentis venae. a) Prudens ita Papa laborem

„Totum fundat in hoc. Et ob hoc b) quia tanta pote-
stas

„Illi cessit, ad c) hoc maculas ut tolleret orbis,

„Ut mundum faceret mundum, quem d) limite dex-
tro e) 1340.

„Duceret in coelum, quia sic Deus extulit illum

„Hoc ad opus, refert illius, ut hoc operetur.

„Ergo remissus in f) hoc, fons est & origo duobus

„Damnus. Nam pariter suus est, & publicus, hostis.

„An melius mundo somno torpente nocere, g) 1345.

„Quam vigili prodesse cura? h) Memento notare :

„Instar Papa boni pastoris ab ore lupino

„Servat ovile suum. Vel, quomodo physica curat

„Corpora, sic animas, & i) vulnera sanat k) earum.

„Physicus, & pastor, noster Deus omnia sanans 1350.

„Propter oves animam posuit. Sic l) vi rationis

„Constat, & exempli, tollenda nefaria mundi.

„Ergo nefas sepeli, pie Papa, subambule m) Petri.

„Cumque suo Simone detur simonia ruinae.

„Propria quemque n) gravat sordes. Te praegravat
unum : 1355.

„Pu-

a) Flac. veniae. b) MS. II. III. IV. orbis. c) Fl. in. d) Flac.
quia. e) Fl. dextra. f) Flac. ad. g) MS. II. iacere.
h) MS. III. cura prodesse. i) MS. I. vel. k) MS. II. III.
IV. curat. l) Flac. MS. II. III. IV. sed. m) MS. III. sub-
ambula, n) Flac. quaeque.

- „Publica perniciēs. Haec unica subruit omnes.
 „Sit, quod eos nullum mortale remordeat, illud o)
 „Dum tamen obfit p) eis, animae mors pendet ab q)
 uno,
 „Sicut & a multis. Vt navis non minus una,
 „Quam varia, rima causam praestante subortis 1360.
 „Absorbetur aquis. Sed idem facit utraque pestis.
 „Vix tamen esse potest, ut homo sine crimine vivat.
 „Ethicus unde r) Cato: Nemo sine crimine vivit.
 „Ille malignantis naturae spiritus, hostis
 „Publicus, occultis s) hominem circumvolat alis
 1365.
 „Anxius, ut revocet quem t) perdidit. Abstulit il-
 lum u)
 „Ille pugil w) noster, mira x) virtute leonis;
 „Astu serpentis; & simplicitate columbae.
 „Ille quis? Ille gigas? y) Naturae duplicis. Expers
 „Totius maculae. Subrufus imagine. Visu 1370.
 „Dulcis. Et angelicum speculum. Speciosa figura
 „Praeformis hominum. Specialis imago prioris.
 „Ille z) secundus Adam, qui nobis ostia vitae
 „Clave suae mortis patefecit. Ad illa vocati
 „Gaudia quid facimus? Torpemus imagine pigri.
 1375.
 „Scisne moram pigri? Si mane vocetur a) obaudit.
 „Si citetur adhuc iterata voce sonora,
 „Nare

o) MS. II. III. IV. *istud.* p) Flac. *obstat.* q) Flac. *in.* r) MS. III. *inde.* s) MS. IV. *occultus.* t) MS. II. *quos.* u) MS. II. III. IV. *illis.* w) MS. II. III. *gygas.* x) MS. II. *miri.* y) MS. I. *quidem.* z) MS. II, III. *isfe.* a) MS. IV. *vocatur.*

- „Nare vigil stertit. Tandem clamore coactus,
 „Ore tamen lento, b) linguam movet. Hei c) mihi
 quid vis?
 „Inquit. Surge. Veni. Nox est, permitte quiescam. 1380.
 „Imo dies est. Surge. Deus meus! Ecce d) ego surgo.
 „Vade. Sequar. e) Nec eum sequitur, quem decipit f)
 & tunc.
 „Non venies? Dudum venissem, sed mihi vestes
 „Quaero, nec invenio. Nihil est. Te Birria novi.
 „Surge cito. Domine sum praesto. Nec est tamen. Imo
 g) 1385.
 „Vel caput huc, illuc, vertit. Vel brachia scalpit.
 „Membra vel in longum distendit. Sic sibi h) quas-
 dam
 „Vndelibet morulas quaerit. Semper venit ore,
 „Non i) pede. Sed k) veniens nunquam venit. Ipse l)
 coactus
 „Forte, movens gressum trahit a testudine motum.
 1390.
 „Huius imago sumus ad gaudia vera vocati.
 „Deliciis variis capti, vel pectoris aures m)
 „Obstruimus, vel, si patet auris, ad illa venire
 „Semper differimus, n) vel, si fortasse venimus
 „Nolentes tracti, motu testudinis imus. 1395.
 „Immemores nostri domino o) praepoimus hostem. p)
 „Heu

b) MS. I. lentus. c) MS. II. III. IV. Et. d) MS. II. III. IV. En. e) MS. II. sequor. f) MS. II. III. negligit. IV. decipit. g) MS. III. Immo. h) MS. I. quasi. i) MS. III. Nec. k) MS. III. Sic. l) MS. II. III. ille, IV. ecce. m) MS. II. aurem. n) MS. II. III. Differimus semper. o) MS. II. III. dominum. p) MS. II. III. IV. postponimus hosti.

- „Heu miseri! Cur non volumus meminisse diei
 „Consilii, q) qua nos manus eius ab ungue r) redemit
 „Hostili? O s) meminisse decet quid, t) qualia,
 quanta,
 „Pertulit, in poenis, in verbis ridiculosis. 1400.
 „Pontificis servus domini responsa maligne
 „Arguit, & feriens: Respondes taliter, inquit,
 „Pontifici? Subiecit u) ad hoc mansuetus: w) Amice
 „Si male quid dixi, dic in quo. Si bene, cur x) me
 „Caedis? Item y) Pilate tibi pro posse rebellis z) 1405.
 „Intonuit a) Iudaea frequens: b) Crucifige. Resumens,
 „Et clamans iterum: Crucifige. Subintulit alter,
 „Ictibus incussis, haec ridiculosa: Propheta
 „Christe! Quis est qui te percussit? Et addidit istis c)
 „Improperans alius: Alios salvavit, & in se 1410.
 „Defuit. d) In domino speravit. Liberet illum,
 „Si vult. Sic voluit tractari ridiculose,
 „Qui virgis caesus, ligno suspensus, aceto
 „Potatus, ferro transfixus, arundine quassus,
 „Cuspide spinarum septus e) caput, omnia passus 1415.
 „Tristia, tam varias mortes conclusit in una.
 f) „Sputa, flagella, minae, probra, clavi, lancea, spinae,
 „Felici fine nostrae sunt g) meta ruinae.
 „His, homo, deliciis, hac te crucis arte redemit,
 E „For-

- q) MS. II. III. IV. *Vindictae.* r) MS. II. *angue.* s) deest in MS. II. III. IV. t) MS. II. *quibus quae.* III. IV. *quidem quae.* u) MS. II. III. *mansuetus.* w) MS. II. III *respondit.* IV. *respondet.* x) MS. II. III. *quid.* y) MS. II. *adhaec.* III. *adhoc.* z) MS. II. III. IV. *rebelli.* a) MS. I. *infremuit.* b) MS. II. III. IV. *fremens.* c) MS. III. *istud.* d) MS. II. IV. *Deficit.* e) MS. IV. *septum.* f) Hi quatuor versus desunt in MS. I. g) MS. IV. *sunt nostrae.*

- „Fortiter infirmus dum mortem morte peremit. 1420.
 „Cum h) mortem pateretur, ait natura : Necessè i)
 „Est k) patiar. Dominus patitur. Complangite mecum
 „Omne genus rerum. Coelum tua lumina claude.
 „Aer caliga. Mare clama. Terra tremisce.
 „Omnia flete simul elementa. Perhorruit ergo 1425.
 „Planctibus, & totam l) se rupit. Signa dederunt m)
 „Omne genus rerum, Coelum sua lumina claudens,
 „Aer caligans, n) mare clamans, terra tremiscens,
 „Omnia cum lacrimis elementa. Nec accidit istud
 „Ex solita rerum serie, o) sed vim quia p) mortis
 1430.
 „Passus erat dominus naturae. Vim simul istam q)
 „Passa fuit natura suo compassa dolori.
 „Sola Deum risit morientem natio prava,
 „Cuius in opprobrium r) sunt posteriora. Propago
 „Perfida! Gens durae cervicis! Disce cor illud 1435.
 „Sic induratum mollire. Memento ruinae
 „Terribilis s) duri t) Pharaonis. Disce beari.
 „Singula de Christo scrutare. Videbis aperte.
 „Nonne pati Christus sic debuit? u) Indice scripto:
 „A ligno dominus regnavit, ibique triumphans 1440.
 „Vicit, & eiecit hostem, mundumque redemit.
 „Sic homini pugnavit homo, sed homo Deus ipse
 „Tunc certans, w) modo sceptrum x) tenens, y) iudex-
 que futurus. „Quod

h) MS. I. II. Dum. i) MS. II. III. IV. addunt : Est. k) MS. II. IV. Vt. l) MS. II. motam. m) MS. I. dedere. n) MS. I. caliginis. o) MS. II. III. rerum serie solita. p) MS. I. II. quasi. q) MS. I. ipsam. r) MS. III. opprobrio. s) MS. I. terribilisque. t) MS. I. ducis. IV. divi. u) MS. III. debuit sic. w) MS. II. pugnans. x) MS. II. III. IV. regna. y) MS. II. III. tenet.

„Quod z) Deus, & nullus alius, quod a) filius ipse,
 „Non persona patris, vel b) sacri flaminis, esse 1445.
 „Debuit ipsa salus hominis, sic collige paucis:

„Civibus angelicis coelo nascente creatis,

„Lucifer, egregiae lucis, de luce creantis

„Plus aliis sumsit, ideo c) praesumfit. Et inde

„Turgidus in lucem summam praesumere coepit. 1450.

„Vidit enim, gigni lumen de lumine, verbum

„De patre. Vidit item, sacrum d) procedere flamen

„Ex utroque. Trium naturam vidit eandem.

„Et tres diversas personas e) vidit. Et uni

„Invidit soli verbo. Voluitque creatus 1455.

„Patris adaequari genito. Dispono f) sedere

„Ad partes aquilonis, ait, similisque g) videri h)

„Summo. Sic voluit fieri scelus incola coeli.

„Sed brevis hospes erat, quia coelum ferre scelestum

„Non potuit. Sed ibi mox lucifer, ut fuit i) ortus,

1460.

„Occidit, & versum fuit illi k) mane repente

„In sero. Bonitas in peius. Apex in abyssum.

„Spiritus in daemonem. l) Fueratque m) bisformis in
 hora:

„Clarus & obscurus. Bonus & malus. Altus & imus.

„Angelus & daemon. Qui passus ad ima ruinam 1465.

E 2

„Omni-

z) Fragmentum quoddam MS. Guelpherbytanum. MS. II. III.

IV. Cur. a) Fragm. MS. II. III. IV. Cur. b) MS. III. *aud.*

c) MS. II. III. *accepit eo.* d) Fragm. MS. II. II. *sanctum.*

e) Fragm. MS. *Et has personas diversas.* MS. I. *Personas*

varias tres illas. f) MS. II. III. *propono.* g) MS. III. *st-*

mulque. h) Fragm. MS. II. III. IV. *sedebat.* i) MS. I. *ubs*

fuerat mox lucifer. k) MS. I. *illud.* l) MS. II. III. IV.

sanctum in daemonium. m) MS. IV. *fuerat.*

„Omnibus ordinibus decimam detraxit, & aequae
 „Unicuique suam. Post cursum n) quinque dierum
 „Sexta dies formavit Adam, formavit & Evam,
 „Concives, paradise, tuos. Quibus auctor o) eorum:
 „Omne genus ligni gustate, bonique, malique. 1470.
 „Notitiae lignum ne p) tangite. Subdidit autem q)
 „Causam: Ne gustu morentur morte. Quid iste? r)
 „Vidit eos, & ad hoc formatos, ut repararent
 „Angelicum numerum, qui corrui, & fruerebantur
 „Delitiis illis, quas perdidit angelus. s) Inde 1475.
 „Quid faceret t) versans. Serpentis imagine sumpta
 „Rectus & erectus veniens u) clam venit ad Evam,
 „Affari non ausus Adam. Cur, inquit, ab esu
 „Praefati ligni prohiberis? Subdidit illa:
 „Hoc ideo, ne forte per hoc moriamur. Ad illud x)

1480.

„Forte minus fortem credentem vidit. Et inde
 „Fortior his illam vicit. Non sic, ait, immo
 „Vescere. Sicque sciens potes esse bonique malique,
 „Sicut dii. Tumefecit eam spes irrita tanti
 „Polliciti. Vetitum gustavit. Idemque y) maritus,

1485.

„Ne turbaret eam, quamvis sibi conscius, egit.
 „Ille z) fuit primus error. Sed culpa secunda
 „Deterior, non velle suum deslere reatum,
 „Nec precibus pulsare Deum. Sed & ille retorsit
 „Crimen in uxoris vitium. a) Quod b) & uxor. Et
 illa 1490. „In

n) MS. II. III. IV. *cursum*. o) MS. I. *actor*, p) MS. IV. *non*.
 q) MS. I. *ante*. r) MS. II. III. IV. *ergo*, s) MS. IV. *anxius*.
 t) MS. I. *faciet*. u) MS. II. *subiens*. x) MS. II. III. *At*
ille. y) MS. IV. *indeque*. z) MS. II. III. IV. *Iste*, a)
 MS. II. III. IV. *munus*. b) MS. I. II. IV. *quid*.

„In fraudem serpentis. Et haec defensio culpae
 „Fons maioris erat offensae. Sed c) cecidere
 „De folio, paradise, tuo. Damnatus uterque.
 „Sic genus humanum perit. Nec profuit ulli d)
 „Vel ius naturae, vel ius legale, vel ulla 1495.
 „Virtus, quin animas glutiret tartarus omnes.
 „Tanta, tot excursis annorum millibus, ira
 „Infremuit, nec adhuc tam dira procella quieuit.
 „Filius ergo Dei e) secum: Quia Lucifer in me
 „Praesumfit, ruit, & perit. Fuit illa ruina 1500.
 „Istius radix. Sic sum quasi causa remota
 „Huius pestis. Ero vicinae causa salutis.
 „Si certare velim propria vi, corrueat f) hostis
 „De g) facili. Sed sic si vincam, h) viribus utar,
 „Et non iudicio. Quare cum vicerit hostis 1505
 „Calliditas hominem ductu rationis, oportet
 „Ut sit homo qui vincat eum; lapsusque resurgat,
 „Qui cecidit; seseque potens evellat ab eius
 „Vnguibus; & liber incedat vertice i) recto,
 „Qui servile iugum subiit; vivatque beatus, 1510.
 „Qui misere k) perit. Sed ut ille Deus sit oportet. l)
 „Non aliter virtus hominis prosterneret hostem,
 „Ni Deus indueret carnem. Quia sic erit una
 „Cum virtute Dei virtus humana. Necessse
 „Est igitur, m) sicut hominem prostravit, ab ipso n)
 1515.

E 3

„Stér-

c) MS. II. III. IV. Sic. d) MS. I. illi. e) MS. I. IV. addunt:
 ait. f) MS. IV. corrueat. g) MS. II. III. IV. Ex. h) MS.
 I. vicero. i) MS. II. III. IV. tramite. k) MS. I. miser. l)
 MS. I. oportet ut ille Deus sit. m) MS. IV. ergo. n) MS.
 MS. II. III. illo.

- „Sternatur. Sicut o) a ligno vicit, & inde
 „Vincatur. Laqueo, quem fecit, eo capiatur.
 „Filius haec secum. p) Fuit ergo paraclitus autor
 „Conceptus, propriaque manu contexuit illi
 „Humanos habitus, qui clam descendit q) in aulam

1520.

- „Virginis, & foribus clausis egressus ab aula
 „Virginea, porta clausa. Res undique mira.
 „Ingressus mirus. Egressus mirus. Et omnis
 „Vitae progressus mirus. Nihil hostis in illo
 „Repperit esse suum. Sed rem tamen est alienam 1525.
 „Aggressus. Damnans illum damnatur r) ab illo.
 „Morte crucis damnavit eum. Tulit in cruce nostras
 „Non proprias s) culpas. t) Ibi crimina nostra lue-
 bat. u)

- „Et, quae non rapuit, tunc exsolvebat. At ipsa
 „Mors non evasit, dum sic invaderet illum. w) 1530.
 „Quae dum sorberet hominem, deitatis x) ab hamo
 „Interempta y) fuit. Et sic absorpta putavit
 „Vincere. Sed stupuit vinci. Quia spiritus eius
 „Tartara iure suo spoliavit, & eius amicis
 „Convertit tenebras luctus in gaudia lucis. z) 1535.
 „Quos regio mortis tenuit sic sola redemit
 „Gratia. Propter quem coepit, sic destitit, ira.

Schemata a) si b) rerum c) plene scruteris in illis

Omni-

- o) MS. I. II. Sic. p) MS. I. *Eius*. q) MS. II. *descendit Christi-
 fno*. r) MS. I. II. III. *damnatus*. s) MS. I. *eius*. t) MS.
 I. II. IV. *maculas*. u) MS. I. *delebat*. w) MS. IV. *ipsum*.
 x) MS. I. *diritatis*. y) MS. II. III. IV. *intercepta*. z) MS.
 IV. *vitae*: a) MS. I. *Stemmata*. b) MS. I. *fic*. c) MS.
 II. *Sirerum flores*.

Omnibus, ostendit sententia d) rem manifeste.
 Sola duo tolles, ubi rem non ponit aperte. 1540.
 Hoc ita proposito: „Non est mea parva potestas,
 „Non exilis honor;“ plus innuo e) quam loquor. Et
 res

Est ipso verbo maior, pro parte meorum
 Si veniam, si f) fortasse loquor. Modus iste loquendi
 Est sapor. Et tali sermone modestius utor. g) 1545.
 Sic cooperta h) venit sententia. Non aperitur
 Res plene. Plus est in re, quam sermo fit in se.

„Exque i) tot & tantis opibus a k) patre reli-
 etis

„Dilapidator opum nec habet, quo tegmine velet
 „Pauperiem, nec habet testam, qua postulet l) ignem.
 1550.

Sic m) de re minima n) dico nimis. Immoderate
 Arguo quod non est moderatum. Nec modus in re,
 Nec modus in verbo. Sed res moderatior ore
 Sermo tamen minimus o) in re minus p) innuit esse.

„Ille vir q) egregius.“ Vox haec sonat optimus.
 Aut vir 1555.

Pessimus oblique nos respicit. Hic sonat. Haec vox
 Transvertit visum. r) Vel peccat visus s) in istis
 Ambiguis. Res est cooperta, sed usus t) apertus.

„Inspectis virgis pueri rubor ora reliquit,

E 4

„Et

d) MS. I. II. IV. *summa*. e) MS. III. *immo*. IV. *imo*. f) MS.
 II. III. IV. *Sive mea*. g) MS. III. *utar*. h) MS. IV. *operta*.
 i) MS. II. III. IV. *Ex*. k) MS. IV. *de*. l) MS. I. *praetulit*.
 m) MS. I. *Sicque*. n) MS. II. III. IV. *nimia*. o) MS. III. IV.
nimius p) MS. II. IV. *nimis*. q) MS. II. *ubi*. r) MS.
 II. III. *visum transvertit*. s) MS. II. III. IV. *visu peccat*.
 t) MS. II. *& risus*.

„Et facies exanguis erat.“ *Talis color ipsum* 1560.
Significat timuisse. „Robur perfunderat ora
 „Virginis.“ *Haec facies notat hanc puduisse.* „Va-
 gando

„Crinibus incescit comitis.“ *Modus iste reportat
 Luxuriasse. Datae da signa frequentia formae.
 Profer res ipsas, sed eas non u) profer, ut ipsas.* 1565.
*Imo w) notas rerum solas. Pallore x) timorem ;
 Comptura Venerem ; subitoque rubore pudorem ;
 Remque notis certis ostende, sequendo y) priora. z)*

Hic color. Hic sexus. Haec aetas. Ista figura
 „Nuper in alterius thalamo. Sed dicere nolo. 1570.
*Taliter abscindo vocem, nec dico, quod a) iste,
 Imo b) quod istius aetatis, sive c) figurae.*

„Magnus es, & genibus flexis d) tibi supplicat or-
 bis.

„Cum possis noli saevire. Memento Neronis.
Sic re collata e) nihil f) amplius addo. Vel ecce 1580.
Exemplum vario clausum sermone sub isto :

„Magnus Alexander, cum bella moveret g) Athe-
 nis,

„Nulla reformandae placuerunt foedera pacis,
 „nI pignus nisi forte datis prudentibus h) urbis.
 „Vnus prudentum respondet ad istud i) & istis : k)
 1585.

„Forte

- u) MS. I. ne. w) MS. III. Immo. x) MS. I. pallere. y) MS. MS. I. IV. sequente. z) MS. I. III. priorem. a) MS. IV. vel. b) MS. III. Immo. c) MS. I. sine. d) MS. II. III. flexis genibus. e) MS. I. II. collecta. f) MS. I. nil. g) MS. I. pararet. h) MS. I. sapientibus. i) MS. II. illud. k) MS. IV. illis.

„Forte lupus bellum pastori movit. *V*rimque
 „Tractatum de pace fuit. Sed formula pacis
 „Nulla lupo placuit, ni l) pignus & obses amoris
 „Traditus esset ei custos gregis. Hoc ita facto
 „Ante fuit timidus, sed nunc m) securior hostis. 1590.
 „Substitit n) hoc dicto.“ Rem voluit o) assimilari p)
 Exemplo. Prudenter enim q) partem dedit auri,
 Partem servavit animo. r) Modus iste periti,
 Dimidio verbo vim totam s) claudere verbi.

Talibus egregium sententia nacta colorem 1595.
 Non detecta venit, sed se per signa revelat.
 Lucet ab obliquo, nec t) vult procedere recte
 In lucem. Species sunt quinque, sed est color idem.

Verborum flores & rerum confer in unum.

Area sermonis respersa u) sit w) his speciebus 1600.
 Florum. Surgit enim quidam concursus odororum,
 Et redolet plene permixtus uterque colorum. x)

Quid deceat nosti, dicisqne decentia dici,
 Forte tamen ductus casu, y) non arte. Nec in re
 Sentis, quid primo visu speculeris, & in quo 1605.
 Praefundes z) studium. Quis sit locus, unde studendi
 Anticipes a) cursum. Quae b) gignat c) origo decorem
 Verborum. Sed mens hac parte vagatur & illa.
 Et vaga sunt mentis dubiae vestigia, tanquam

1) MS. II. III. *nisi*. m) MS. IV. *nunc*. n) MS. III. *substitit*.
 o) MS. II. III. *noluit*. p) MS. III. IV. *assimilare*. q) MS. II.
prudenter. Sed r) MS. II. *animae*. IV. *addit: Est*. s) MS. II. III.
 IV. *totam vim*. t) MS. II. *non*. u) MS. II. *dispersa*. w)
 MS. IV. *ut floreat*. x) MS. III. *utroque colore*. y) MS.
 II. III. *casu ductus*. z) MS. I. IV. *profundes*. a) MS. I
anticipat. b) MS. I. *quo*. c) MS. III. *gignat*.

Coeci palpantis. Quae vel qua d) sit via, cuius 1610.
Est oculus baculus, & dux fortuna. Quid ergo
Arte domes animum, qui ne quasi scurra vagetur.

Sume locum certum. Tria tantum sunt loca. Pri-
mus:

Diçtio flexibilis per tempora. Proximus illi:

Diçtio per solos casus inflexa. Supremus: 1615.

Diçtio persistens immota. Modusque sit iste.

Ecce locum primum e) puta Verbum. Transeat il-
lud f)

In nomen fixum, quod vel descendat g) ab ipso h)

Aut alio i) quod ei sensu componderat k) aequo,

Vell l) satis expressa similetur m) imagine verbum. n)

1620.

De verbo nomen, tanquam de stipite ramus,

Exit, & ex eius retinet radice saporem.

Sed quia nomen idem facit, & non sufficit ad rem,

Appositis o) verbis aliis p) & acumine mentis,

Ex hac scintilla totus reparabitur ignis. 1625.

Hoc q) igitur studium fundens r) rem sic age. Nomen

Quemlibet in casum varies, & cuilibet aptes s)

Talem iuncturae seriem, quae serviat t) apte u)

Proposito. Sed adhuc defuda w) pectore toto.

Men-

- d) MS. I. II. qualis. IV. quae. e) MS. III. locus primus. f) MS. I. istud. g) MS. I. descendit. h) MS. I. illo. i) MS. I. IV. ab eo. k) MS. I. praeponderet. IV. comprehenderat. l) MS. III. Aut. m) MS. III. simuletur. IV. similitur. n) MS. II. III. vocis. IV. verbo. o) MS. II. III. adiunctis. p) MS. II. III. aliis verbis. q) MS. II. III. Hic. IV. Sic. r) MS. II. III. fundes studium. IV. fundens studium. s) MS. III. addas. t) MS. II. congruat. III. competat. u) MS. II. III. III. ipsi. w) MS. II. III. IV. Sudabit.

Mentis in incude x) studiose cude. Recude. 1630.
Denique quod y) deceat excude. Sed ordo fit iste. z)

Ante modos omnes in pectore collige. Post haec
Elige quid melius, sub quo a) sententia casu b)
Auribus instillet iucundius. c) Hic d) operetur
Iudex discretus discrete. Cerne, sed istud 1635.
Vt bene discernas opus est simul artis & usus.

Luceat exemplo res ista. Sit hoc rude e) thema:
 „Ex hac re doleo.“ Sic utere lege statuta:
 „Ex hoc fonte mihi manat dolor. Hic f) mihi surgit
 „Radix, vel semen, vel fons, vel origo, doloris. 1640.
 „Res haec g) materiam praestat, causamque dolori.
 „Seminat, aut gignit, aut ingerit h) ipsa dolorem.
 „Vulneribus duris i) in me, dolor anxie, saevis.
 „Mens quasi k) succumbit l) male sospes & aegra do-
 lore.

A verbo doleo sic nomen m) sume doloris. 1645.
Quemlibet in casum n) sic mutes. Cuilibet addas
Structuram vocum similem, o) quae competat p) ipsi
Materiae. Vel item q) sic sumes r) nomen s) ab illo, t)
Seu u) magis a simili, verbo signante dolorem.
Qualia sunt: Suspiro. Queror. Gemo. Lacrimor. In-
de 1650.

No-

x) MS. II. *inclusae.* y) MS. IV. *Rem quia quid.* z) MS. II.
 IV. *iste fit ordo.* a) MS. IV. *qua.* b) MS. IV. *casus.* c)
 MS. I. *incundis.* d) MS. IV. *Hoc.* e) MS. II. III. IV. *breve*
 f) MS. III. IV. *Hinc.* g) MS. II. III. *haec res.* h) MS. IV.
inserit. i) MS. II. *saevus.* k) MS. II. III. *mihi.* l) MS.
 II. III. IV. *decumbit.* m) MS. II. III. *nomen sic.* n) MS. I.
casu. o) MS. IV. *talem structuram vocum.* p) MS. II.
congruat. q) MS. IV. *idem.* r) MS. II. III. IV. *non su-*
mas. s) MS. IV. *modus.* t) MS. II. *ipso.* u) MS. II. III. *sed.*

Nomina sunt: Lacrymae, Gemitus, Suspiria. Questus.

Sic ergo w) sensum verborum nomina dicant: x)

„Ex animo veniunt y) suspiria. Questus ab ore.

„In faciem z) manant lacrimae. Gemitusque resumo a)

„Continuos. „Sed b) dic festivius istud: „Ab imo 1655.

„Pectoris erumpunt suspiria. Questibus aer

„Exclamat. c) Lacrimas derivat fons oculorum.

„Et gemitus rumpunt animum.“ Sic nomina verbis

Artifici quodam neclit d) transsumtio e) nodo. f)

In proprie sumtis satis est iucunda venustas, 1660.

Sed g) bene transsumtis magis est connexa h) voluptas.

Dictio per solos casus inflexa fruatur

Duplici consilio. Quoddam i) desiderat ipsum

Mobile. Sed secus est de k) fixo. Consulis isti

Ex alia forma. Sed in hac l) praeconsule primo. 1665.

Regula, quae supra docuit convertere verbum

Mobile, sub simili forma convertit. m) Eisdem

Passibus hic curras n) & ibi. Quia servat eandem

Cursus uterque viam, quod themate lucet in isto:

„Candidus est vultus.“ Sic istud mobile mutes, 1670. Et

w) MS. II. III. IV. *igitur.* x) MS. II. *dicunt.* III. IV. *dicent.* y) MS. II. *hoc proveniunt.* z) MS. II. *pectus.* a) MS. I. *resumo.* II. *resolvo.* b) MS. II. *vel.* c) MS. II. III. *conclamat.* d) MS. IV. *neclit quaedam.* e) MS. IV. *sententia.* f) MS. II. III. *nodo quodam transsumtio neclit.* g) MS. III. IV. *Et.* h) MS. III. *connata.* IV. *cognata.* i) MS. II. *quiddam.* k) MS. I. *in.* l) MS. I. *Sed in hac forma.* m) MS. II. *convertat.* n) MS. III. *curras.*

Et o) positam legem p) serves: „Illuminat ora
 „Candor. Candoris radio vel luce coruscat. q)
 „Candori nubis r) facies. Solis gerit instar
 „Candorem maxilla suum. Radiofa propinat s)
 „Vultibus t) humanis speculum. Mundoque diefcunt
 u) 1675.

„Ex solo candore genae. “Sedet hic modus apte.
 Vjus w) hyperbolicus miro de more vel auget,
 Vel minuit, laudes, & x) culpam criminis. Et y)
 sunt

Crimina, z) vel laudes, ipfius idonea a) sedes.
 Sic candor sumes a b) candidis, c) ut variatis 1680.
 Cafibus occurrat melior modus. Aut nihil inde
 Sume. Sed a Niveus, quod ei fimilatur. Et inde
 Eliciens d) fixum, puta Nix, fic e) arripe f) curfum:
 „Non distant forma Nix & Genā. Candor in ore
 „Tanta luce nitet g) quasi h) fit nivis i) aemulus.
 Ora 1685.

„Accedunt candore nivī. Proprioque nitore
 „Est facies imitata nivem. Certusque k) triumphī
 „Cum nive decertat l) vultus.“ Pertransēo quin-
 tum,
 Qui sumendus erit, cum pofcit m) apoftrōpha sumi. n)
 Mo-

- o) MS. II. III. ut. p) MS. II. III. legem positam. q) MS. II. III. coruscant. r) MS. I. IV. nubis candori. s) MS. III. IV. propinans. t) MS. III. visibus. u) MS. I. III. diefcit. w) MS. II. IV. versus. x) MS. II. III. IV. vel. y) MS. I. haec. z) MS. IV. Carmina. a) MS. II. propria. b) MS. II. ex. IV. de. c) MS. II. III. candidus. d) MS. I. III. Elicies. e) MS. I. Hunc. f) MS. I. IV. accipe. g) MS. IV. nitet luce. h) MS. II. III. ut. i) MS. I. unus. k) MS. I. terriusque. l) MS. I. decorat. m) MS. II. pofcet. n) MS. II. III. IV. casum.

Mobile sic mutes in fixum, quod sit o) ab ipso 1690.
Sive suo p) simili natum q) Vocesque coaptet r)
Prudens inventor, s) seriemque t) venustet earum,
Vt series vocum fixo confixa u) prioris
Materiae teneat mentem, w) varietque colorem.
Et sonet illud idem, quamvis non sit sonus idem.

1695.

Hunc x) fixo praefige modum. Si stet bene fixum
Non eget artificis studio. Si non stet honeste
In casu dicto, fiat y) detorsio z) casus
In casum, seriemque a) stude contexere vocum,
Vt b) rude thema novae formae sibi c) sumat ami-

Etum. 1700.

Thematis haec rudis est d) facies: „Ego rem scelera-
tam

„*Consilio feci. „Faciem sic innovo e) verbi:*
 „*Consilium stimulus faciendi. „Vel: „Scelerati*
 „*Causa f) fuit g) facti. „Vel sic: „Suggestio pravi*
 „*Consilii sceleri h) se causam i) praebuit. „Aut: „Se*
 1705.
 „*Causam permittit. k) „Vel in hoc genus incide verbi:*
 „*Consiliis ascendit l) opus. „Vel: „Paruit illi*

„Fla-

o) MS. I. IV. *fit.* p) MS. II. III. *Aut eius.* q) MS. III. *tra-*
ctum. r) MS. II. IV. *coaddat.* III. *coaptat.* s) MS. I. *mi-*
sector. t) MS. II. *seriem.* u) MS. I. *cum fixa.* w) MS.
 II. *mentem teneat.* III. *sensum teneat.* x) MS. I. IV. *Nunc,*
 y) MS. IV. *fiet.* z) MS. III. *decoratio vel; mutatio.* a)
 MS. I. *seriem. casumque.* b) MS. II. *Et.* c) MS. II. *fic.*
 d) MS. I. *Est rudis haec.* e) MS. I. II. *innuo.* f) MS. I.
 Actor IV. *Auctor.* g) MS. I. IV. *Erat.* h) MS. II. *facto.*
 i) MS. I. *causam se.* k) MS. II. III. *praemisit.* l) MS. II,
 III. IV. *consilio consensit.*

„Flagitiosa manus. “Vel taliter elice verbum : m)
 „Consilium scelerata manus produxit n) in actum.
 Si quis item, quasi rem crudam, o) tibi proferat
 istud : 1710.

„Hoc factum dicunt omnes. p) “Sic q) decoque ver-
 bum :

„Hoc factum vox est populi. “Vel : ” Publica fama
 „Est testis facti. “Vel : ” Facto nulla reclamatur
 „Lingua, sed id clamat vox plebis, & omnis, & una.
 Prosequar r) an plures ? Ad quid ? Sententia nullum
 1715.

Respuit. Vna quidem casus aptatur s) ad omnes.
 Posse stude reperire viam. Patitur reperiri,
 Si reperire potes. t) Si cui u) via non sit aperta
 Non per eam, sed stat w) per eum, cui deficit artis
 Consilium, nec habet socium, quem consulat, usum.
 x) 1720.

Rem tria perficiunt : Ars, cuius lege regaris ;
 Usus, y) quem serves ; z) Meliores, quos imiteris.
 Ars certos, usus promptos, imitatio reddit
 Artifices aptos. Tria concurrentia summos.
 Vocum, a) quae flecti b) nequeunt, c) immobile :
 d) Vulgus. 1725.

In sermone licet tolerabile, e) tollitur apte :

Sae-

m) MS. II. III. *fixum*. n) MS. II. III. *perduxit*. o) MS. II. III.
nudam. p) MS. II. III. *homines*. q) MS. I. *ita*. r) MS.
 II. *Persequar*. s) MS. I. *aptatus*. t) MS. II. *potest*. u)
 MS. III. *tibi si*. w) MS. II. IV. *stat, sed*. x) MS. IV. *ver-*
sum. y) MS. IV. *usum*. z) MS. IV. *teneas*. a) MS. I.
 II. *locum*. b) MS. II. *si vocum tolli*. c) MS. II. IV. *neque-*
ant. d) MS. III, IV. *ignobile*. e) MS. II. *immobile*.

*Saepius & melius plebs illa f) recedit ab aula.
Sub quadam forma g) servanda forma h) sit ista.
Inspice quid talis vox innuat. Exprime tandem
Nomine, vel verbo, rem quam notat. Ut nova forma*
ma 1730.

*Prodeat, & melior quam prima. Sit hoc breve thema:
„Tunc veniet.“ Tunc, est nota temporis. Exprime
tempus*

Illud per nomen, talem servando tenorem:

*„Ille i) dies transmittet eum. Si thema sit istud: k)
„Huc veniet; “verbis addet l) modus iste decorem:
m) 1735.*

*„Hic locus admittet venientem. “Vel: “Venienti n)
„Hospes erit sive nocturnus, sive diurnus.*

*Dicere si o) mavis ornatus, p) accipe rursus q)
Istud dicturus: „Semel, aut bis, sive frequenter
„Delinquo. “Dicas: “Est unica, sive secunda, 1740.
„Sive frequens animi contagio. “Vel: “Scelus a me r)
„Incipit, aut in me redit, aut crebrescit in usum.*

*Lege pari pones, ubi s) ponitur Iste vel Ille;
Alter & Alteruter. Si subdistingtio fiat
Pones alteruter. Si res disjunxeris t) Alter. 1745.
At u) neque sic dices: “Si venerit iste, w) recedet x)
„Ille. y) “Sed: “Accessus operabitur iste z) recessum
„Illius.*

f) MS. III. IV. *ista.* g) MS. III. IV. *forma quadam.* h) MS. IV. *norma.* i) MS. II. III. *illa.* k) MS. I. *illud.* l) MS. IV. *addit.* m) MS. II. *ntorem.* n) MS. II. III. *venientis.* o) MS. I. *sen.* p) MS. II. *honoratus.* q) MS. I. *rursus.* r) MS. I. IV. *ipsum.* s) MS. II. *ut.* t) MS. I. *disjunxerit.* u) MS. I. IV. *sed. II. ac.* w) MS. I. IV. *ille.* x) MS. III. *recedit.* y) MS. I. IV. *iste.* z) MS. I. IV. *ille.*

„Illius.“ a) Ille fuit ruditatis, b) & hic c) *modus artis.*

*Est genus istud d) idem : „Currit plebs undique circa
„Urbem; Plebs urbis celeri pede circuit urbem. 1750.*

„Iuste punitur pro crimine; Congrua causa

„Est crimen poenae.“ Ne quos exempla fatigent,

Plurima sub paucis, & caetera claudio sub istis,

Si vim scire velis maiorum e) sume f) *minorem. g)*

Sic se maior habet, sicut minor. Inspice h) pauca. 1755.

Quae lex est i) paucis, & pluribus. Instruit k) auctor. l)

In Topicis, ubi m) pauca magis speculatio, maior

Est via. Ne longis igitur n) sermonibus errem,

Non eat exemplum per singula, sed potiore

Consilio sunt multa brevi conclusa sigillo. 1760.

Oblatorator ades. Das thema : „Resistere tentas.“

Rem petis instanter. Spatium peto. Postulo o) *mentis*

Consilium. p) Nimis es praeceps exactor. Ad horam

Non possum. Tolera. Poterit mora, quod nequit hora,

Non venit ex facili res ista, nec absque labore. 1765.

Sed mens quando studet, tanquam pugil, anxia pugnat

Pugnat enim secum. Petit ut sibi consulat, & non

Consulit ipsa sibi. Repetit. Patiturque repulsam

Rursus & ipsa q) sibi. r) Feruentius instat, & ipsa

Perstat adhuc contra. Se curis anxia torquet. 1770.

Sic s) tandem quod vult extorquet vi violenta

F

A

a) MS. I. IV. *istius.* b) MS. I. *rudis.* IV. *ruditatis.* c) MS. II. III.

hic est. d) MS. I. IV. *illud.* e) MS. II. *nervorum.* III. *mi-*

norum. f) MS. I. *seve.* g) MS. I. IV. *minorum.* h) MS. IV.

accipe. i) MS. IV. *in.* k) MS. II. *astruit.* l) MS. I. *actor.*

m) MS. I. IV. *ut.* n) MS. IV. *ergo.* o) MS. II. IV. *consulo.*

p) MS. II. III. *Arbitrium.* q) MS. I. II. IV. *Ipsa secunda.*

r) MS. I. *fui.* s) MS. I. *se.* II. III. *sed.*

A se. Sicque simul victrix & victa triumphat
De se. Sed laeto si vis gaudere triumpho:
Quod minus est supple, quod plus abrade, quod hirtum
Come, quod obscurum declara, quod vitiosum 1775.
Emenda. t) Curis istis sunt omnia sana.

Adiice praemissis: Quia dictio, quae venit u) una,
Est quasi mater hyles, w) quasi res rudis, & sine forma,
Des illi sociam. Dabit haec adiectio x) formam.
Quae magis ut niteat, pingat y) transumptio formam.
 z) 1780.

Quando duae a) coeunt tali compagine: „Pratum
„Ridet.“ Vel: „Studium floret.“ Sic b) collige voces
Complexas, & eas multas, c) & in d) aggere tali. e)
„Venit in opprobrium mensae mensale lutosum,
„Panis furfureus, f) cibus asper, potus amarus, 1785.
„Vernula pannosus.“ Vel mobile sic variemus. g)
„Mensa fuit pauper, & parvula. Mappa vetusta,
„Et contrita. Cibus incoctus, & aridus. h) Ipse
„Potus acetosus & turbidus. Affecla mensae
„Vilis, & illepidus. Totum fuit absque decore. 1790.
Aut ita i) se fixum determinet. k) „Es l) Cato
 mente.

„Tullius ore. Paris facie. Pyrrusque vigore.
Aut ita transfumes: „Rosa vultus. Lilia frontis.
„Dentis ebur. Flammae labiorum. Balsamus oris.
 Aut

t) MS. II. *Emunda.* u) MS. I. *sonat.* w) MS. III. IV. *yle.* x) MS. II, III. IV. *adiunctio.* y) MS. III. *formam.* z) MS. I. *clausam.* III. *pingat.* a) MS. II, IV. *duo.* b) MS. I. II. III. *Vel.* c) MS. III. *profer eas.* d) MS. IV. *Profer & in tali complexas.* e) MS. II. *voces.* f) MS. II, III. *furfureus panis.* g) MS. II, III. *geminetur.* IV. *geminantis.* h) MS. I. *horridus.* i) MS. IV. *sc.* k) MS. IV. *determinat.* l) MS. IV. *est.*

Aut sic improprie, sed honeste., Typhus m) amoris. 1795

„*Dalila Sanfonis. n) Vel „ Marcia “ pone „ Catonis. “*

Mobile sub simili casu determinet ipsum,

Vel o) sub dissimili forma p) determino fixum

Mobile sic etiam determinat, aut genitivus.

Scilicet his verbis, ut si dicatur Avarus: 1800.

„*Plenus opum. Vacuus virtutum, q) Avidissima r)*
rerum.

„*Prodigus alterius tantum, s) retinensque suarum. t)*

Sive dativus, u) ut hic, si prosequar ore Neronem:

„*Mens sua tot vitiis damnabilis est alienis,*

„*Facta maligna, suis peior, sibi pessima, nulli 1805.*

„*Vtilis, & cunctis damnosa. “ Vel ecce sequentes*

Casus. “ Hic inter epulas illotus in omni w)

„*Eloquio, x) semperque gula fervente paratus*

„*Ad nimium. Nec vina probans, nisi y) sumpta redun-*
dent

„*In z) vomitum. Foedare solet convivium, spirans 1810.*

„*Coenum, despumans vinum, fundensque venenum.*

Hic sonus extremus est oris Sydoniani.

Sed melius duplicem sociat a) sibi mobile casum,

Quod patet hic: „ Mensale placet novitate decorum, b)

„*Et c) candore. Cibus pretio conditus, & arte 1815.*

„*Potus tam vino sapidus, quam nectare. Verna*

„*Moribus insignis & veste. Facetia dandi,*

„*Et vultus dantis. Duplex est d) gloria mensae.*

F 2

Lege

- m) MS. II. III. *typhus.* n) MS. III. *Dalida Sanfonis.* o) MS. I. IV. *Er.* p) MS. I. IV. *fixo.* q) MS. II. III. IV. *animi.* r) MS. III. *cupidissimus.* IV. *mens cupidissima.* s) MS. I. *rerum,* t) MS. II. *suorum.* u) MS. I. II. *dicar.* w) MS. I. *omnem.* x) MS. II. III. *colloquio.* y) MS. I. IV. *nec.* z) MS. IV. *ad.* a) MS. I. *societ.* b) MS. III. *decoris.* c) MS. IV. *ac.* d) MS. II *sic duplex.*

Lege quidem e) simili rectos ita congero f) verbis.
 „Iam mihi g) contrahitur pellis. Quatitur h) cor.
 Anhelat 1820,
 „Pulmo. Rigent lumbi. i) Curvatur spina. Tremiscit
 „Corpus. Et ad limen stat mors.“ Aut applico rectum k
 Verbum l) sub tali forma: m) „Sapit ut Caro. Dicit
 „Ut Cicero. Viget ut Pyrrus. Nitet ut Paris. Audet
 „Ut Capaneus. Amat ut Theseus. Modulatur ut Or-
 pheus. 1825.

Aut ita subiicias n) obliquos o) nominis. „Ira
 „Aestuat. Aspectu terret. Lingua tonat. Ense
 „Insurgit. Gestu furit. „Aut sic p) collige clausas:
 „Cordis contriti q) pietas divina miserta
 „Debita dimittit. Peccata remittit. Amorem 1830.
 „Ipfus immittit. Et verae gaudia vitae
 „Promittit. Sedeam, r) nisi perftet in eius amore,
 „Amittit. „Vel sic aptes adverbia verbis:
 „Histrio mane vorat. s) Cupide t) bibit. Immoderate
 „Dissipat. Immunde vivit. „Vel dic ita mixtim: 1835.
 „Colligit hic talos u) rapide. Speculatur acute,
 „Argute volvit. Instanter mittit. Amice
 „Compellat. x) Patiens expectat. In his bene iactis
 „Ad placitum y) mentis tacitus z) sedet. Ad mala a)
 ridet.
 „In neutris animo turbatur. In his ¶ in illis 1840.

„Phi-

- e) MS. II. III. sub hac. f) MS. III. congreco. IV. collige. g) MS. II. ribi. h) MS. II. coquitur. i) MS. I. riget lumbus. k) MS. IV. rectos. l) MS. III. IV. verbo. m) MS. I. sub tali forma verba. n) MS. I. subiicias. o) MS. II. obliquum. p) MS. III. ita. q) MS. II. III. contriti cordis. r) MS. III. IV. ea. s) MS. I. vomit. t) MS. II. III. a vide. u) MS. I. tales. x) compellit. y) MS. II. plausum. z) MS. I. tam citus. IV. stratus. a) MS. I. non male.

„Philosophatur. “Hic est modus & mos Sidonianus,
Et modus egregius. Clausurarum tantus acervus
In duplici casu facit b) inculcatio versum.
Et sunt hi casus laudes & crimina rerum.

Laudando cumulat haec inculcatio plausum, 1845.
Et culpando. c) Frequens est malleus ad feriendum. d)
Sydonii calamus magis hunc sibi deputat usum,
Pluribus inductis clausis producere e) versum.

Distat ab hoc calamo Senecae contrarius usus:
„Liber is est vitii, f) qui non est servus. g) Abundat,
h) 1850.

„Cui satis est, quod habet. Pauper, qui plus cupit.“ Hic
mos i)

Est k) Senecae, versum celeri concludere fine.
Dignus uterque tamen, l) sed utrumque sequuntur, &
m) istum,

Aut n) illum. Novitas quia plus placet, o) & modus
idem

Plus satiat. Nec ero velut hic. Nec ero velut ille. 1855.
Nec tantum vel ero longus, vel ero brevis. Imo
Et brevis & longus, de neutro factus uterque.

Si bene dicta notes, & rebus verba coaptas,
Sic p) proprie dices. q) Si mentio namque sit orta.
Forte rei, sexus, aetatis, conditionis, 1860.

Eventus; Si forte loci, vel temporis: Haec est
Debita proprietates, quam vult res. sexus, & aetas,

F 3

Con-

- b) MS. II. III. docet. IV. docet. c) MS. IV. Inculcando. d) MS. IV. inferiundo. e) MS. II. perducere. f) MS. III. IV. vitiiis. g) MS. II. III. IV. inseruit. h) MS. II. III. IV. abundans. i) MS. II. III. IV. est. k) MS. II. III. IV. Mqs. l) MS. IV. vitta. II. III. addunt vitula. m) MS. II. III. utrum sequitur. n) MS. III. an. o) MS. I. inuat. p) MS. I. Si. q) MS. II. dicas. IV. dicis.

Conditio, eventus, r) tempus, locus. Ista venustas
Est electa. Quia s) bene t) determino totum
Termino sub tali forma. Res condita tota 1865.

u) Est condita. Notam teneas, servesque tenorem.
Haec nota tam prosae, quam metro, servit. Et una
Ars ad utrumque facit, quamvis sub x) dispare forma.

Legibus arctatur y) metrum, sed prosa vagatur
Liberiore via. Nam z) prosae publica strata 1870.
Admittit passim a) rhedas, & plaustra. Sed arcta
Semita versiculi non vult tam grossa, sed ipsas
Voces in forma gracili, b) ne corpus agreste
Verbi mole sui c) perturbet, & inquinet illum. d)
Vultque venire metrum tanquam domicellula: compto

1875.

Crine, nitente gena, subtili corpore, forma
Egregia. Seriem tantae dulcedinis auri
Nescit habere parem iucunda decentia metri.

Prosaicus versus res grossior. Omnia verba
Indistanter amat, nisi quae postrema reservat. 1880.
Qualia sunt, quorum penultima tendit e) in altum.
Caetera non decuit finem servare supremum.
In simili forma pertractat f) Agellius istud,
Et subiicit causam: Ne vocum debilis esset,
Et non sufficiens, numerus concludere versum. 1885.

Si sit, ut esse solet, finalis dictio clausae
Alterius formae, tamen ista decentior, ut quam

Cau-

r) MS. III. casus. s) MS. III. quasi. t) MS. IV. bene quia. u)
MS. IV. hos duos versus transponit. x) MS. I. in. y) MS. I.
II. IV. armatur. z) MS. I. quia. a) MS. I. passum. b) MS.
II. III. gracili forma. c) MS. I. sua. d) forte: illam. e) MS.
II. surgit. f) MS. I. retractat. IV. declarat.

Causa g) probat melior, & testis Agellius auctor. h)
Caetera non variat ratio, sed carmine metri
Legibus astricto, vel ab eius lege soluto 1890.
Ars eadem semper, quamvis, quod pendet ab arte
Non fit semper idem. Sic verba domentur utrinque.
Arida non i) veniant, sed eis sententia succum
Praebeat. k) Et succo veniant, & sanguine, plena.
Nec quicquam puerile sonent. Sint pondere grandi,
 1895.

Sed non praegrandi. Sic sunt l) oneri quod honori.
Nec m) veniant facie turpi, n) sed & intus & extra
Sit color, & pingat o) manus artis utrimque p) colo-
 rem.

Attamen q) est quandoque color vitare colorem,
Exceptis, r) quos) sermo capit vulgaris, & usus 1900.
Offert communis. Res comica namque recusat
Arte laboratos sermones. Sola requirit
Plana, quod explanat paucis res ista iocosa:

„Tres sumus expensae t) socii. pueroque caremus.
 „Hoc pro lege damus: ut u) prandia nostra paremus
 1905.

„Tempore quisque suo. Famulantibus ante duobus,
 „Tertius ecce dies, & me vocat hora coquinae.
 „Ignem factururus flatu pro follibus utor.
 „Poscit opem defectus aquae. Manus arripit urnam.
 „Fons petitur. Lapis obiicitur. Pes labitur. Vrna 1910.
 „Frangitur. Ecce duplex damni w) proventus: &
 urnae, F 4 „Et

g) MS. I. *Causa*. h) MS. I. *auctor*. i) MS. II. III, IV. *ne*. k) MS. I. IV. *imprimat*. l) MS. II. III. *sint*. m) MS. III. IV. *non*. n) MS. II. *facie turpi veniant*. o) MS. I. *Impingat*. p) MS. II. *utrumque*. q) MS. IV. *Sed tamen*. r) MS. IV. *Excepto*. s) MS. II. *quod*. t) MS. I. *impensae*. u) MS. II. *quod*.

„*Et defectus aquæ. Quid agam? Dum consulo mentem*
 „*Intro forum. Sedet unus ibi circumdatus urnis.*
 „*Assumtas dum verto manu, dum pernoto visu,*
 „*Ille, videns inopem, furtum timet, & mihi verbis 1915.*
 „*Turpibus insultat. x) Confusus y) abinde z) rever-*
 „*tor.*

„*Invenio socium. Rem narro. Revertor ad illum.*
 „*Inquo: Tu quæ sequens a) proclames funera patris.*
 „*Dissimulo, repetoque locum. Manus hæc capit b) ur-*
 „*nam,*

„*Hæc aliam. Socius proclamans: c) Quid facis, in-*
 „*quit, 1920.*

„*Quid facis hic? miserande! Pater, qui languit, d) ecce*
 „*Mortuus est; Et adhuc, insane, moraris? Ad illud: e)*
 „*Mortuus est; manibus concussis conterit urnas*
 „*Nostra manus. Fugio. Qui me confudit, agrestem*
 „*Confundo, talique modo probra dicta refello. 1925.*

Hac ratione levi f) signatur sermo iocosus.
Ex animi levitate iocus procedit. Et est res
Immatura iocus, & amica virentibus g) annis.
Et leve quid iocus est, cui se iucundior ætas
Applicat ex facili. Res tertia sit h) levis. Ergo 1930.
Omnia sint i) levia. Sic k) consonat undique totum,
Si levis est animus, & res levis, & leve verbum.

Seria si tractes, sermo sit l) serius, & mens
Seria. Maturus animus, maturaque verba.
Praescriptis modis & res, & verba, colora. 1935. Et

w) MS. I. *damnum.* x) MS. III. *insultans.* y) MS. III. *tacitus.*
 z) MS. II. *ad illa.* III. *tristisque.* IV. *ab illo.* a) MS. IV. *lo-*
quens. b) MS. III. *rapit.* c) MS. II. *clamans, o!* d) MS. II.
languidus. e) MS. II. III. *istud.* f) MS. II. III. *levis.* g) MS.
 II. *virentibus.* h) MS. I. *se.* i) MS. II. III. IV. *sunt.* k) MS. I.
sibi. l) MS. II. III. IV. *sit sermo,*

m) *Et tamen est quandoque color vitare colorem.*
Sed tamen imprimis n) mundes a sordibus ipsum
Carmen, & explantas o) vitium. Quae, qualia, quot
sint,

Quae vitient p) seriem sermonis, collige paucis:
 „*Ecce Deae aetherae venerere.*“ q) *Perhorret hiatus*
 1940.

Vocis in hac serie. Legem vocalibus istam r)
Ars dedit, ut non sit creber s) concursus earum.
Concursum tolerat, crebrum vetat, & quasi t) creber
Ille sonus vocem u) deformat & auget hiatus.

„*Tu Tite te tute w) tanta virtute x) tueris.* 1945.

Littera sic eadem pudor est repetita pudenter. y)

Et minus z) assidue decor a) est repetita decenter.

„*Cum non sit ratio rationis de ratione,*

„*Hinc b) non est ratio, praebere fidem c) rationi.*

Sic verbum d) vilescit idem tam saepe resumptum, 1950.

Tamque supervacuae. e) Moderata resumptio vocum

Est color. Omne, quod est nimium, res absque colore.

Exitus est vocum similis quandoque decorus. f)

Dedecet ipsarum sic iuncta frequentia vocum:

„*Infantes stantes lacrimantes vociferantes.* 1955

Quatuor haec generant vitium. g) Contagio quinta,

F 5

Quan-

m) *Hic versus deest in MS. I. III. I. V n) MS. II. in primis igitur.*
IV. ergo tu porro. o) MS. IV. explanat. p) MS. IV. viti-
ant. q) MS. II. III. IV. advenere. r) MS. II. III. IV. istis. s)
MS. III. creber non sit. t) MS. II. III. IV. quia. u) MS. II. III.
IV. vocum. w) MS. II. tu tu te. III. tuta te. x) MS. II. III. IV.
virtute tuente. y) MS. II. III. IV. frequenter. z) MS. I.
III. IV. nimis. a) MS. II. III. IV. decus. b) MS. II. III. hic. IV.
huic. c) MS. II. III. IV. locum. d) MS. II. hic verbis. e) MS.
I. supervacuum. f) MS. II. decoris. g) MS. II. III. IV. vitium
generant.

Quando venit suspensa nimis constructio longa.
 Adiciunt sextam, h) quando traiectio i) verbi
 Inconcinna venit. Vt: "Luci misimus Elyn. k)
 Ecce dedi l) pecten, quo si sint pexa relucet 1960
 Carmina tam prosae quam metra. m) Sed an bene
 pexa n)

Hoc speculo poteris plene o) discernere formam.
 Cum faciem verbi specularis, p) an inquinat illam.
 Forte latens aliquis naevus, non q) sola sit auris,
 Non r) solus iudex animus. Definiat istud s) 1965.
 Iudicium triplex, ¶ mentis, ¶ auris, ¶ usus.
 Est modus iste mihi suadenti t) verba polire.
 Castigo mentem, ne stando moretur in uno.
 Sordet enim more u) stantis aquae. Sed transferor ar-
 dens

Huc ¶ w) illuc, ¶ rem nunc isto pingo colore, 1970.
 Nunc alio. x) Nec y) volvo semel, sed saepe revolvo.
 Mens agilis demum, cum fecerit undique girum,
 Eligit ex z) multis unum. Respirat in illo,
 Utque putat a) sine labe, loco. Sed fallitur augur
 Castibus in multis. Dum sunt b) in mente sepulta 1975.
 Multa sedent c) animo, quae non tamen approbat auris.
 Esto, quod, ut mulcet animum, sic mulceat aurem,
 Et duo complaudant in idem. d) Non sufficit istud.

Nec

- h) MS. III. IV. sextum. i) MS. III. transiectio. k) MS. II. III. IV.
 Eli. l) MS. IV. tibi. m) MS. IV. metri. n) MS. II. pectas.
 III. IV. pectes. o) MS. IV. clare. p) MS. II. III. specularis.
 q) MS. II. III. IV. vermis, nec. r) MS. II. III. IV. Nec. s) MS.
 IV. illud. t) MS. II. III. sudanti. u) MS. II. III. IV. mora.
 w) MS. II. III. IV. omittit. x) MS. II. III. IV. illo. y) MS. I. IV.
 Nunc. z) MS. II. III. e. a) MS. III. putet. b) MS. IV. cum sit.
 c) MS. IV. placent. d) MS. IV. complaudent animum.

*Nec e) dum credo nisi replicem. Speculatio prima
Nec f) bene nec plene discernit. g) Quando revolvo
1980.*

*Rem, magis evolvo. Si sit foetentis odoris
Mota magis res peius olet. Si plena Saporis
Plus repetita sapit. h) Sit iudex ergo triformis
Propositi verbi. i) Mens prima. Secunda sit auris.
Tertius & summus totum qui k) terminet usus. 1985.*

*Omnia quae reperit ratio, vel l) suggerit m) ordo,
Vel n) polit ornatus. Si vis meminisse, memento
Huius consilii, quamvis brevis, officiosi.
Cellula, quae meminit, est cellula divitiarum, o)
Deliciasque fitit, non taedia. Vis ne p) placere 1990
Isti? q) Non oneres illam. Vult illa r) benigne
Tractari, non mole premi. Quasi s) lubrica res est,
Et rerum turbae non sufficit. Hanc ita nutri.*

*Quando famem reficis dapibus t) non sis ita plenus,
Ut nihil apponi queat amplius. Esto refectus 1995.
Plus semipleno, pleno minus. Ingere ventri,
Non quantum poscit, u) sed quantum proffit. Alenda,
Non oneranda, quidem w) natura. Sed inter utrumq;
Et citra plenum, subsistere sanior usus.*

*Sic etiam potans potum ratione refrenes. 2000.
Potisses, & x) non potes. Sumatur honori,
Non oneri, potus. Bibe parcus, non temulentus.
Pulcrius accusat y) sitiens, quam vina recusat z) E-*

- c) MS. II. III. Non. f) MS. II. III. Non. g) MS. II. III. discernit
nec plene. h) MS. II. III. placet. i) MS. II. III. Verbi propo-
siti. k) MS. II. III. IV. qui totum. l) MS. II. III. quae. m)
MS. II. III. IV. dirigit. n) MS. II. III. quae. o) MS. II. III. IV.
deliciarum. p) MS. III. Visque. q) MS. II. III. IV. illi. r)
MS. III. namque. s) MS. II. III. IV. quia. t) MS. IV. dapi-
bus reficis. u) MS. III. possit. w) MS. II. cibus. x) MS. II. III. Sed.
y) MS. II. excusat. IV. accuset. z) MS. II. III. recuset.

*Ebrius. Est simili gustanda scientia lege,
Quae a) cibus & potus animae. Sic nutriat b) illam,*
2005.

*Vt se praestet ei iucundam, non onerosam.
Scire fitis c) hanc rem totam. Sit secta minutis
Particulis. Pluresque simul ne sume, sed unam
Fer semel, & partem minimam, d) multoque minorem,
Quam valeant humerique velint. Erit ergo voluptas,*
2010,

*Et nullum pondus, in pondere. e) Sit comes usus,
Dum res ipsa recens est, & nova. Verte frequenter,
Et replica. Post hoc paulum f) subsiste. Morare. g)
Respira. Morula quadam mediante vocetur
Altera, quae, cum sit simili ratione retenta, h) 2015.
Praescriptae cellae demum compaginet ambas,
Et bene consolidet, & eas conglutinet usus.
Tertia sit nodo simili i) coniuncta k) duabus.
Quarta tribus. Sed in his peccas, nisi semper agendis
Taliter insistas, ut citra taedia fistas. 2020.
Haec ratio vires sensus extendit ad omnes.*

*Obtusos acuit. Duros emollit. Acutos
Et molles ad plus extollit. Quod minus l) istis, m)
Hoc minus n) est illis. o) Ideo lex dicta p) coaptet
Pondus utrisque suum. Speculum fit omnibus unum.*

2025.

*Adde modos alios, quibus utor, & expedit uti.
Visa, vel audita, vel praememorata, vel ante*

Acta

a) MS. IV. cum. b) MS. III. nutriat. c) MS. III. velis. d) MS. III. minimam partem. e) MS. I. pectore. f) Omittitur in MS. II. g) MS. II. addit: parumper. h) MS. II. recepta. i) MS. III. simili nodo. k) MS. II. III. constricta. l) MS. II. IV. nimis. m) MS. II. illis. n) MS. III. nimis. o) MS. II. istis. p) MS. IV. data.

*Acta, mihi meminisse volens, sic q) confero mecum.
Sic vidi. Sic audivi. Sic mente revolvi.
Sic egi. Vel tunc, vel ibi. Loca, Tempora, Formae, 2030
Aut aliquae similes notulae, mihi sunt via certa, r)
Quae me ducit s) ad haec. t) Et in his intelligo signis.
Istud & illud erit, u) & imaginor illud w) & illud.
Tradit imaginibus peregrinis Tullius artem,
Quam x) meminisse decet. y) Sed se docet, & sibi soli.
2035.*

*Subtilis subtile suum quasi z) solus adoret.
Sed a) subtile meum placeat mihi. Non b) placet illi.
Cui placet huic c) prodest quasi d) delectatio sola
Vin memorativam validam facit, unde nec istis,
Sed neque e) credit) nobis aliis, si sint tibi dura, 2040.
Si minus acceptae. Sed, si vis tutius ire,
Finge tibi notulas, quas optio mentis adoptet, g)
Dum h) te delectent, i) dum k) tu docearis in illis.
Sunt aliqui, qui scire volunt, sed non operari
Hoc l) studium, poenamque pati. Modus m) iste cati-
nus. 2045.*

*Vult piscem, n) sed non o) piscari. Non p) loquor illis,
Sed si quos tam scire iuvat, quam poena sciendi.*

*In recitante sonent tres linguae. Prima sit oris.
Altera rhetorici vultus. Et tertia gestus.
Sunt in voce suae leges, & eas ita serves: 2050.*

Clau-

q) MS. I. ita. r) MS. III. trita. s) MS. II. conducit. t) MS. II. hoc. u) MS. II. III. IV. erat. w) MS. III. IV. istud. x) MS. III. qua. y) MS. III. IV. docet. z) MS. IV. sibi. a) MS. II. III. IV. si. b) MS. II. IV. nec. c) MS. I. &. d) MS. II. III. quia. e) MS. II. nec. f) MS. I. credo. g) MS. I. IV. quascunque dat optio mentis. h) MS. IV. cum. i) MS. IV. delectant. k) MS. IV. cum. l) MS. II. III. IV. nec. m) MS. IV. mos. n) MS. II. III. pisces. o) MS. II. nec vult. p) MS. IV. nec.

*Clausula dicta suas pausas, & dictio servet
Accentus. q) Voces, quas sensus dividit, illas
Divide. Quas iungit coniunge. r) Domes ita vocem,
Ut non sit discors s) are. Nec limite tendat
Vox alio, quā res intendat. Eant simul ambae. t) 2055.
Vox quaedam u) sit imago rei. Res sicut habet se,
Sic vocem recitator habe. Videamus w) in uno:
Ira genus flammae, materque furoris, ab ipso
Felle trahens ortum cor & x) interiora venenat.
y) Felle cremat flamma cerebrum z) turbatque furore.*

2060.

*Exteriora cremat flamma, turbatque furore.
Exit in hac ipsa forma vox fellea, vultus
Accensus, a) gestus turbatus. Et interiorem
Exterior sequitur motus, pariterque moventur b)
Vnus & alter homo. Personam si geris huius, 2065.
Quid recitator ages? Veros imitare furores.
Non c) tamen esto furens, Partim movearis c) ut ille,
Non penitus. Motusque d) tuus sit in omnibus idem,
Non tantus. e) Sed rem, f) sicut decet, innue. Gestum g)
Praesentare h) potes i) agrestis, & esse k) facetus. 2070.
Vox vocem, vultus vultum, gestusque figuret
Gestum l) per notulas. Haec est moderata m) venustas.
Hic modus in lingua recitante venustus, & n) auri.
Hic cibus est sapidus. Sic ergo feratur ad aures, Vt*

- q) MS. II, III, *accentum*. r) MS. I, III, IV, *coniunges*. s) MS. I, IV, *discordet*. t) MS. III, *ambo*. u) MS. I, II, IV, *Voxque quidem*. w) MS, *videatur*. x) in MS. IV. *omittitur*. y) MS. II, *praemittit: pugnāt*. III. IV. *pungit*. z) *deest* in MS. II, III, a) MS. IV, *Succensus*. b) MS. IV, *moventur*. c) MS. IV, *nec*. c) MS. IV, *movearis*. d) MS. IV, *gestusque*. e) MS. II, *factum*, IV, *tacitus*. f) MS. IV, *idem*. g) MS. II, *gestus* IV, *gestu*, h) MS. IV, *praesentando*. i) MS. II, *potest*. k) MS. II, *esto*. l) MS. II, *gestus*. m) MS. II, *inmoderata*. n) MS. IV, *venustiss*.

Vt cibet auditum vox castigata modeste. 2075.

Vultus & *gestus* gemino condita sapore
Vis venit a lingua. *Quasi* mors & *vita* coherent
In manibus linguae, dum forte iurvetur p) utroque q)
Vultus & *gestus* moderamine. Sic simul ergo r)
Omnia concurrant, *in*ventio s) commoda, sermo 2080.
Concinnus, t) series urbana, retentio firma.
Non plus laudis habet, u) si res w) recitetur x) inepte,
Quam sine praemissis recitatio facta venuste, y)
Iam mare transcurri, z) Gades in litore fixi.

Et mihi te portum statuo, qui maxima a) rerum 2085.

Nec Deus es, nec homo, quasi l) neuter es inter utrumque.

Quem Deus elegit socium. Socialiter egit
Tecum, partibus mundum. Sibi noluit unus
Omnia. Sed voluit tibi terras, & sibi coelum.
Quid potuit melius? *Quid* maius? *Cui* meliori? 2090.

Vel cui maiori? Dico minus, imo vel aequae
Magno, vel simili. Pater ergo, vicarie Christi,
Me totum committo tibi, sapientia c) cuius
Vt fons scaturiens; Rationis acumen ut ignis
Scintillas iaciens; *Velox* facundia tanquam 2095.

Torrens praerapide currens; & gratia mira.
Omne quod humanum transcendens dicere vellem
Plene, sed res est longe facundior d) ore.

Imperialis apex, cui e) servit poplite flexo
Roma caput mundi, cuius prudentia remus 2100.

Totius imperii, qui plenus nectare dulci

Musarum redolet f) conditus aromate morum;

De dulcore tui mellis mihi porrige partes.

Pace tua loquar, & paucis. Cum plurima possis
Posse modum servare velis. Memor g) imprime menti, 2105.

Quando nocere potes noli. Satis est nocuisse
Posse nocere. Nihil facias h) quod postea i) velles Non

o) MS. II, III, IV, quia. p) MS. II, vivetur. q) MS. IV, regit utrinq.

r) MS. II, III, IV, quod in unum. s) MS. I, in vancia. t) MS. III, continuus. u) MS. II, III, habent. w) MS. IV, rem. x) MS. III, recitatur. IV, recitatur. y) MS. I, II, venustet. z) MS. III, transv.

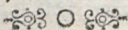
a) MS. II, maxime. b) MS. II, III, IV, sed. c) MS. II, III, IV, prudentia. d) MS. I, facundior. e) MS. III, tibi. f) MS. I, IV, redolet. g) MS. I, haec. h) MS. I, facies. i) MS. II, III, postmodo.

*Non fieri. Sed mens sit k) cauta praeambula facti.
 Nonne vides, si vera notes, in principe nostro?
 Nonne crucis servus l) & Christi miles, & ensis 2110.
 Totius ecclesiae? De votio talis m) amorem
 Non odium, laudem non culpam, praemia poscit
 Non poenam. Toleres igitur. Qui caetera vincis
 Te vinci vertique n) velis, regemque revertis.*

*Flos & apex cleri! Solita dulcedine stillant o) 2115.
 Praedulces ex corde favi. Mihi porrige partem
 De mellis dulcore tui. Pro principe nostro
 Supplico. Sum minimus. Ex maximus. Attamen esto
 Flexilis, & sit ei melius p) ratione petentis. q)*

*Quod Papae scripsi r) munus speciale libelli 2120.
 Accipe flos regni. Primo potiaris honore
 Huius secreti. Nec id s) unum sume, sed una,
 Do tibi me totum, Guillerme, t) vir auree. Totus
 Sum tuus ad votum. Cuius cor in omnibus amplum
 Non capitur minimis, u) sed semper anhelat in altum. 2125.
 Nobilitas dandi, quam w) non novere moderni,
 Est innata tibi, qui solus gemma datorum x)
 Das ita, ne qua manus sit dando latior, aut mens
 Lactior, y) aut morula brevior. Tu solus es ille,
 Cui Deus effudit, quisquid decet. Vt pote z) pectus 2130.
 Magni consilii, quo pectore pectora regum
 Se fulcire solent ad magna a) negotia regni.
 Magnus b) es in dando. Prudens in agendo. Modestus c)
 Ingestu. Rigidus in iure. Fidelis in omni
 Re, Semperque tuos divina praeambuli virtus d) 2135.
 Vrget e) successus, & semper in ardua crescis.
 Sed f) licet omnis apex tibi crescat honoris honore,
 Crescere non poteris, quantum de iure mereris.*

k) MS. I. sit mens. l) MS. II. III. factus. IV. famulus. m) MS. I. poscit.
 n) MS. I. IV. vinctique. o) MS. II. III. stillent. p) MS. I. melius stet
 ei. q) MS. I. potentis. r) MS. III. scripsi Papae. s) MS. I. IV. idem. t)
 MS. III. IV. Wilhelme. u) MS. III. nummis. w) MS. II. quia. x)
 MS. I. decoris. y) MS. I. lactior. z) MS. I. Vt puta. a) MS. II. III. IV.
 tractando. b) MS. II. Solus. c) MS. II. iure Fidelis. d) MS. II. In
 cunctis semperque tuos deus auxiliator. e) MS. II. III. IV.
 Auget. f) MS. IV. Et.

36 $\frac{6}{2,6}$

AD-36 $\frac{6}{2,6}$

VD18

ULB Halle 3
008 903 14X

125.
30.
s c)
35.

(cit.
fret
m, t)
r, x)
I, IV.
I, In
IV.

GALFRIDI DE VINOSALVO

ARS POETICA

ANTE OVINGENTOS ANNOS

x-rite

colorchecker CLASSIC

DICIBVS
FRAG-

T A

VBLICIS

EYSER

OS PROF.

D.

CHNORRII,

V.

